

BLEKINGE TEKNISKA HÖGSKOLA
MANAGEMENT HÖGSKOLAN

VT 2007

I gränslandet mellan ett *ja* och ett *nej*

En studie om vardagslivet i väntan på uppehållstillstånd

KANDIDATUPPSATS I SOCIOLOGI

Författare: Karin Lundqvist & Marlene Ovesson

Handledare: Kerstin Arnesson

FÖRORD

Vi vill tacka alla *respondenter* som har ställt upp och delgivit oss era gripande berättelser. Er kärlek, fantastiska styrka och drivkraft har gjort ett stort intryck på oss och lämnat spår i våra hjärtan. Vi hoppas att vi genom denna studie har gjort era historier rättvisa och genom dessa även ökar förståelsen för asylsökande och deras anhörigas livsvärld.

Ett *tack*, som saknar ord, till *våra familjer* för ett enormt stöd i soliga såväl som regniga dagar. Utan er hade det inte gått!

Sammanhållningen med kurskamraterna gör att vi vill tacka er för återkommande samtal och reflektioner kring livets med- och motgångar. Hoppas vi ses igen!

Tack till *Kerstin Arnesson*, för uppvisandet av *hur* kunskap kan ge insikt och förståelse i olika människors livsvärldar samt för viktiga och lärorika synpunkter på vår uppsats under resans gång.

Vi vill även rikta ett tack till *Gunilla Albinsson* för att ha givit oss den ovärderliga lärdomen om vetenskap och kritiskt tänkande.

Ett leende och uppmuntrande ord som alltid fått oss på gott humör har kommit från *Marina Jogmark*, ett stort tack till dig.

Sist, men inte minst, vill vi tacka *Micael Söderberg* för att från första stund ha inspirerat oss till vidare sociologistudier.

Ronneby, våren 2007

Karin Lundqvist & Marlene Ovesson

Blekinge Tekniska Högskola

Sektionen för Management

Arbetets art: C-uppsats 10 p
Sociologi 41-60 p

Titel: **I gränslandet mellan ett *ja* och ett *nej***
En studie om vardagslivet i väntan på uppehållstillstånd

Författare: Karin Lundqvist
Marlene Ovesson

Handledare: Kerstin Arnesson

SAMMANFATTNING

Invandringen till Sverige är ett omdiskuterat och viktigt samhällsfenomen som ligger i tiden. Asylärenden går oss oftast omärkta förbi och de flesta svenskar har föga inblick i asylsökandes kamp om sin framtid. Vi tydliggör hur människor känner sig behandlade och bemötta under denna process. På grund av den snabbt ökade flyktingströmmen till Sverige, reagerar allmänheten mot invandring. För asylsökande blir processen en grym vardag som för med sig brutala former av mänsklig bortgallring. Bristen på tidigare forskning i området, beror på att forskningsområdet inte är klart avgränsat. Syftet med denna studie är att utifrån livsformsanalys fördjupa förståelsen för en grupp asylsökandes vardagsliv i väntan på uppehållstillstånd. I de livshistoriska berättelserna har fokus legat på att återge respondenternas vardagsverklighet. Studien innefattas även av svenska röster, det vill säga de asylsökandes livspartner. Genom detta urval anser vi att vi kommer närmare en förståelse för dessa människors situation, eftersom vi definierar andras livsformer utifrån våra egna livsformsspecifika värdegrunder. Den svenska partnern frambringar en närhet i undersökningen, på grund av att vi svenskar lever under liknande livsformer. Att även ta del av deras berättelse, gör det lättare för oss att förstå tillvaron utifrån de asylsökandes perspektiv. Undersökningen genomfördes utifrån en kvalitativ forskningsmetod med semistrukturerade intervjuer inom följande områden; dåtid, nutid samt framtid. Livsberättelserna utgör endast en kort bakgrundsförklaring för att sedan fokuseras på livet just nu, det vill säga våra respondenters väntan på uppehållstillstånd. Under asylsökningens processen ifrågasätts ständigt de asylsökandes trovärdighet. Resultatet speglar hur studiens respondenter upplever och påverkas av väntan på uppehållstillstånd samt hur vardagsverkligheten gestaltas. Tack vare undersökningens tematiseringar blir varje röst hörd, utifrån de egna livsberättelserna. De upplever det svårt att ständigt få sin trovärdighet och sina känslor ifrågasatta av myndigheterna och att det leder till frustration och en känsla av maktlöshet att inte kunna styra sitt eget liv. Den största delen av både kärlekens- och arbetets livsform, går för våra respondentpar ut på att nå "det gemensamma familjemålet" – att själva ha rätten att få leva tillsammans. Myndigheterna har krav på sig att uppnå full rättssäkerhet, men forskning visar att beslutsfattarna avslutar enskilda asylärenden utan att göra ett gediget grundarbete. Ofta avslår myndigheterna ansökningar med motiveringen att de asylsökande inte är trovärdiga. Det empiriska materialet visar att parens vardag består av en kamp för deras kärlek, där makten ligger i beslutsfattarnas händer vilket innebär en lång väntan - en pendling mellan hopp och förtvivlan. Så är det, att leva i gränslandet mellan ett *ja* och ett *nej*.

Nyckelord

Asylsökande, uppehållstillstånd, livsform, vardagsliv

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	4
2. DISPOSITION.....	4
3. BAKGRUND.....	4
3.1 FLYKTINGSKÄL.....	5
3.2 SKYDDSBEHÖVANDE I ÖVRIGT	5
3.3 HUMANITÄRA SKÄL	6
3.4 ASYLSÖKNINGSPROCESSEN.....	6
3.5 FLYKTINGSTRÖMMEN.....	8
3.6 EN SKILDRING FRÅN AVVISNINGENS VERKLIGHET	8
4. TIDIGARE FORSKNING	9
4.1 I VÄNTAN PÅ ASYL.....	9
4.2 VÄLFÄRD	11
4.3 ETNICITET OCH MÅNGFALD	11
4.4 DET GEMENSAMMA FAMILJEMÅLET	12
5. PROBLEMFORMULERING, SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	12
6. TEORI.....	13
6.1 DEN SOCIALA KONSTRUKTIONEN AV VERKLIGHETEN	13
6.2 LIVSFORM & VARDAGSLIV	13
6.2.1 VARDAGEN I DEN PRIVATA OCH OFFENTLIGA SFÄREN.....	13
6.2.2 ARBETETS LIVSFORM	14
6.2.3 KÄRLEKENS LIVSFORM	15
6.3 SOCIOCENTRISM.....	16
7. METOD.....	17
7.1 ONTOLOGISKA OCH EPISTEMOLOGISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	17

7.2 URVAL	19
7.3 STUDIENS EMPIRISKA GENOMFÖRANDE	19
7.4 VALIDITET OCH RELIABILITET.....	22
7.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	23
7.6 DATAANALYS	24
7.7 METODDISKUSSION.....	24
8. RESPONDENTERNAS RÖSTER	25
8.1 PRESENTATION AV RESPONDENTERNA - DÅTID	25
8.1.1 LUCILO & ELISABETH	25
8.1.2 CRICOLIA & CHRISTER	26
8.1.3 BELLA & LYIWO	27
8.1.4 MAGDA & ILLRICHE.....	27
8.2 VARDAGSLIV - NUTID	28
8.2.1 LUCILO & ELISABETH	28
8.2.2 CRICOLIA & CHRISTER	31
8.2.3 BELLA & LYIWO	32
8.2.4 MAGDA & ILLRICHE.....	36
8.3 FRAMTID.....	39
8.3.1 LUCILO & ELISABETH	39
8.3.2 CRICOLIA & CHRISTER	40
8.3.3 BELLA & LYIWO	40
8.3.4 MAGDA & ILLRICHE.....	40
9. ANALYS OCH DISKUSSION.....	41
9.1 LIVSFORMER.....	41
9.1.1 OLIKA LIVSFORMERS TANKEMÖNSTER	41
9.1.2 ARBETE OCH KÄRLEK	42
9.1.3 LIVSFORMEN ”INGENTING”	44
10. VIDARE FORSKNING	45
11. SLUTORD	45

KÄLLFÖRTECKNING

BILAGA

INFORMATIONSBREV OCH INTERVJUGUIDE

1. INLEDNING

Invandringen till Sverige är ett omdiskuterat och viktigt samhällsfenomen som ligger i tiden. Över 17 miljoner människor beräknas vara flyktingar, varav en fjärdedel av dessa befinner sig i Europa (Lundh, 2005). I samtal med omgivningen tycker vi oss kunna uppleva en negativ inställning till invandring. Då vi berättar vilket uppsatsämne vår kandidatuppsats i sociologi behandlar, har kommentarer såsom till exempel ”de är för många och lever på vår bekostnad”, ”de är parasiter och gör inte rätt för sig” framkommit. Vi upplever även en ökad samhällsdebatt gällande olika inställningar i den här typen av frågor.

I media ser vi ofta hur bilden av asylsökande förmedlas utifrån makthavarnas perspektiv. Vanligtvis hävdas den lilla personens rätt gentemot myndigheterna på nyhetsplatser, men då det gäller flyktingar finns det tendenser att istället låta myndigheterna få största utrymmet, och de pratar som om asylsökande vore något vårt samhälle ”drabbats” av. Vad hade hänt om journalisterna sett situationerna ur de asylsökandes perspektiv? Eller om det hade handlat om svenskar istället? Då hade samhällsdebatten om detta ämne förmodligen förmedlats annorlunda och andra budskap hade nått ut till allmänheten.

I en tidigare studie har vi undersökt invandrares upplevelse av möten med svenskar i vardagslivet, samt deras integration i det svenska samhället. Eftersom vi finner dessa människors livsöden intressanta, vill vi i denna studie fortsätta inom ett närliggande område, nämligen; *att utifrån livsformsanalys fördjupa förståelsen för en grupp asylsökandes vardagsliv i väntan på uppehållstillstånd*. Vår förförståelse är att folk i allmänhet inte har så stor kunskap om asylsökandes livsöden och vilken vardagsverklighet och utsatthet det innebär för asylsökande under denna process. Vi vill genom denna studie sätta fokus på de asylsökandes situation, för att belysa deras vardagsverklighet i ovisshet och väntan; med frustration som följd. De flesta asylärenden går oss svenskar omärkta förbi.

Vårt personliga engagemang gällande asylsökandes situation har påverkat valet av ämnesområde för den genomförda studien. I vår bekantskapskrets finns nämligen en familj som lever ett liv i väntan. Deras vardag innebär rädsla, övergivenhet, meningslöshet, sorg och frustration; något som tär på varje familjemedlem. Vi har fått inblick i deras livsöden vilket även har resulterat i att vi fått ta del av deras vänners situationer; som lever under liknande förhållanden. Genom uppmärksammandet av hur dessa människor har det, vill vi genom denna studie öka förståelsen för asylsökande och deras familjer.

2. DISPOSITION

Studien är upplagd genom att först presentera de skäl en asylsökande har, då denne söker asyl i Sverige. Sedan beskrivs *asylsökningssprocessen, flyktingströmmen* samt *tidigare forskning*. Detta följs av en beskrivning av studiens *problemområde, syfte och frågeställningar*, för att sedan återknyta dessa till olika teorier om *livsform, vardagsliv* samt *sociocentrism*. Därefter följer ett metodavsnitt, för att sedan presentera studiens respondenter samt det empiriska resultatet. Studien avslutas med en *livsformsanalys* och ett avsnitt som behandlar *analysdiskussion* gällande livsformer.

3. BAKGRUND

Varför får de asylsökande vänta så länge? Nästan alltid är det, enligt Vestin (2002) på grund av situationen i hemlandet. De svenska myndigheterna väntar med att fatta besluten och hoppas på att exempelvis ett inbördeskrig ska lugna sig i hemlandet. Om myndigheterna direkt hade tyckt att en asylsökande skulle avvisas, hade denne troligen fått sitt beslut inom några veckor eller månader.

Den 31 januari 2007 fanns det totalt 29 668 personer inskrivna som asylsökande i Sverige, av dessa var 9 872 kvinnor och 19 796 män (SCB, 2007). Då en flykting söker asyl i Sverige kan denne få uppehållstillstånd av följande skäl: flyktingskäl, skyddsbehövande i övrigt samt humanitära skäl (Qviström, 2005).

3.1 Flyktingskäl

Enligt *Gènevekonventionen* är en flykting:

Den som flytt sitt land i välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk uppfattning, och som befinner sig utanför det land vari han är medborgare och som på grund av tidigare nämnd fruktan inte kan eller inte vill återvända till det landet.

Hittills har 145 länder undertecknat *Gènevekonventionen* från 1951. Den omfattar alla människor som lämnat sitt land på flykt världen över. Flyktingskapet är individuellt och flyktingskäl måste därför också prövas individuellt (Qviström, 2005).

Enligt *utlänningslagen* är en flykting:

En person som befinner sig utanför det land där han är medborgare eller statslös och känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av religiös eller politisk uppfattning.

I *utlänningslagen* finns tillägget att detta gäller oavsett om det är staten eller något annat som förföljer, alltså oavsett staten i hemlandet inte kan eller vill ge skydd åt den enskilde. Detta innebär flera viktiga aspekter. Av två personer som flyr från samma konflikt och land, kan i teorin den ena bedömas vara flykting och den andra inte, beroende på deras respektive förutsättningar att få skydd av den egna staten. Avgränsningen mellan trakasserier och förföljelse är komplicerat, men i förföljelsebegreppet ingår ett allvarligt hot mot den enskildes liv eller frihet.

Den som anses vara flykting har enligt *Gènevekonventionen* rätt till religions- och rörelsefrihet, att arbeta, få utbildning samt erhålla resedokument. Samtidigt slår konventionen fast att flyktingen måste följa landets lagar. Enligt svensk lag har en flykting rätt att få uppehållstillstånd och för att kunna ge skydd åt flyktingar har Sverige en kompletterande lagtext om ”skyddsbehövande i övrigt” (Qviström, 2005).

3.2 SKYDDSBEHÖVANDE I ÖVRIGT

Enligt *utlänningslagen* är skyddsbehövande den som ”känner välgrundad fruktan för att straffas med döden, utsättas för kroppsstraff eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning”. Till skyddsbehövande räknas också dem som ”behöver beskydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp”. De som ”på grund av sitt kön känner välgrundad fruktan för förföljelse” kan få skydd i vårt land. Idag är det framförallt kvinnor som riskerar könsstympning som fått uppehållstillstånd på denna grund.

De som av politiska skäl flytt från en konflikt, men som inte når upp till kriterierna för att bedömas som flykting eller skyddsbehövande i övrigt kan också i undantagsfall beviljas uppehållstillstånd av så kallade politisk-humanitära skäl. Ofta finns det då ett flertal sammanvägda skäl i beslutet, varav den politiska situationen i hemlandet ofta utgörs vara ett. De som har rätt till uppehållstillstånd möts av många begränsningar; den asylsökande har inte rätt att välja land utan måste söka asyl i det första land som tar emot denne. Svenska myndigheter kan komma att skicka tillbaka den asylsökande till ett ”säkert land” där denne

vistats på vägen till Sverige. Enligt Genèvekonventionen får dock inte den asylsökande avvisas eller utvisas till ett land där denne riskerar "dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller utsättas för annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning", och inte heller "sändas till ett land där risken är att bli vidare skickad till ett land där det finns risk att utsättas för straff eller behandling som nämns ovan". Personer som begått brott mot mänskligheten samt krigsförbrytare, omfattas inte av Genèvekonventionen och inte heller den som begått ett grovt brott utanför asyllandet (Qviström, 2005).

3.3 HUMANITÄRA SKÄL

Merparten av de asylsökande får enligt Qviström (2005) uppehållstillstånd får det av humanitära skäl, som dock inte innebär att de erkänns som flyktingar eller skyddsbehövande. De senaste åren har den här typen av skäl blivit en regel och inte undantag, där de ses som en möjlighet för den asylsökande att få uppehållstillstånd. Utlänningslagen förklarar inte vad som utgör ett humanitärt skäl, men en praxis har utarbetats och benämns ofta som "synnerligen ömmande omständigheter".

Det går inte att få asyl av humanitära skäl, men i utlänningslagen står det att uppehållstillstånd får ges med anledning av att "en utlännings av humanitära skäl bör få bosätta sig i Sverige". Exakt vad som krävs för att få uppehållstillstånd på grund av dessa skäl är svårt att besvara. Grundregeln är att den asylsökande har ett flertal skäl som vägs samman: lång vistelsetid, anpassning till Sverige, hälsotillstånd, suicidrisk och vårdbehov, svåra förhållande i hemlandet och sådana skäl som gäller anhöriga i Sverige samt verkställighetssvårigheter av avvisning. Gällande detta väger skäl hos barns utsatthet tyngst. Barn som har fått stark anknytning till Sverige och vid hög anpassningsgrad till Svenska förhållanden under en lång vistelse tid här, kan beviljas uppehållstillstånd av humanitära skäl. Detta gäller särskilt i de fall barnet har svenska som förstaspråk samt har genomgått en lång skoltid här.

Att få uppehållstillstånd av skäl på grund av sjukdom är svårt, denna praxis är mycket restriktiv. Endast de asylsökande som har livshotande sjukdom och som inte kan få vård i hemlandet eller har ett gravt handikapp kan få uppehållstillstånd. Självmod kan komma att väga tungt för ett uppehållstillstånd av humanitära skäl, speciellt då den asylsökande är psykiskt sjuk och innehar intyg från läkare och psykolog. I vissa fall beviljas uppehållstillstånd av så kallade politisk-humanitära skäl där förhållandena i hemlandet är sådana att det bedöms vara inhumant att avvisa den asylsökande till hemlandet. De kan till exempel handla om fall om social utstötning eller trakasserier (Qviström, 2005).

3.4 ASYLSÖKNINGSPROCESSEN

Vanligtvis anländer de asylsökande till Sverige med hjälp av smugglare och utan resedokument för att sedan uppsöka gränspoliserna då de kommer in i landet, men Migrationsverket har hand om alla asylärendena, så det är där processen startar (Norström, 2004). Då en asylansökan lämnas in på Migrationsverket, registreras först ärendet och den asylsökande lämnar fingeravtryck och blir fotograferad. Länderna inom EU har en gemensam databas; *Eurodac*, där fingeravtrycken kontrolleras och ger svar om den asylsökande tidigare sökt asyl i något annat EU-land. Enligt *Dublinförordningen* gäller det att den asylsökande skickas tillbaka till det första landet där denne sökt asyl, i en form av en "snabbprocess" där besluten om uppehållstillstånd eller omedelbar avvisning ska ske inom tre månader. Alla asylsökande intervjuas vid ansökningstillfället och en tolk är närvarande om så behövs. Grundläggande uppgifter om resväg, identitet, etnisk och religiös tillhörighet, hälsotillstånd och en kortfattad orsak till asylansökan tas upp. Dokumenten omhändertas och kopieras, handläggaren informerar den asylsökande om dennes rättigheter till bland annat dagersättning

och sjukvård (Qviström, 2005). De asylsökandes *trovärdighet* ifrågasätts redan från början och vanligtvis genomförs också ett språkstest för att kontrollera den sökandes ursprung (Norström, 2004). Efter denna initiala utredning fattar Migrationsverket beslut om ärendet ska handläggas enligt ”snabbprocessen” eller genom en så kallad normal process. De fall som hamnar inom den normala processen, och som Migrationsverket bedömer kommer att leda till avslag och avvisning, tillhandahåller de en advokat till den asylsökande. Denna juridiska hjälp betalas av staten (Qviström, 2005).

Sedan förs den asylsökande till en av Migrationsverkets mottagningsenheter. Boendet utgörs av antingen flyktinganläggningar eller Migrationsverkets lägenheter, där flertalet asylsökande delar boende. Under fortsatt utredning ombeds den asylsökande att berätta mer detaljerat om anledningen till att denne söker asyl. Migrationsverkets genomsnittliga handläggningstid för asylärenden är cirka trehundra dagar. Efter att den asylsökande fått avslag på sin ansökan överklagar de allra flesta till utlänningsnämnden, som har en genomsnittlig handläggningstid på ytterligare etthundra och trettio dagar. Utlänningsnämndens beslut kan inte överklagas. Beslut av ”enkel beskaffenhet” fattas av en enskild ordförande (domare). I mer komplicerade ärenden fattas besluten av en ordförande och två ledamöter. Praxisbildande beslut fattas i en stor nämnd med fyra ledamöter och två ordföranden, varav generaldirektören i utlänningsnämnden utgör en av dem.

Ett avvisningsbeslut innebär enligt Qviström (2005) att den asylsökande ska lämna landet inom fjorton dagar. Migrationsverket genomför inför avvisningen motiverande samtals- och reseplaneringen. I de fall då den asylsökande uppenbarligen inte tänker genomföra hemresan frivilligt, överlämnas ärendet till polisen för tvångsavvisning. Om det bedöms finnas risk för att den asylsökande tänker gömma sig, förs personen till häktet av polisen.

Om det framkommit nya omständigheter som ej tidigare prövats i ärendet, kan den asylsökande lämna in en ny ansökan om uppehållstillstånd som kommer att prövas av utlänningsnämnden. Oftast gäller detta humanitära skäl. Det är upp till den asylsökande själv att yrka på nyuppkomna omständigheter som utgör hinder för avvisning. I de fall hindren uppfattas vara övergående ska *tillfälligt uppehållstillstånd* beviljas. Är däremot hindren av annat slag ska *permanent uppehållstillstånd* beviljas. Nya asylskäl kan komma att uppstå till exempel om den politiska situationen förändrats, eller om avgörande uppgifter framkommit som den asylsökande ej tidigare känt till. Men det kan även handla om allvarliga medicinska hinder att genomföra själva hemresan, eller beröra synnerligen ömmande omständigheter som rör barn (Qviström, 2005).

Flyktingkvoten är i första hand avsedd för flyktingar och andra personer i behov av skydd. FN:s flyktingorgan (UNHCR) presenterar sådana ärenden när andra möjligheter är uttömda.

Med flykting avses en utlänning som befinner sig utanför det land som han är medborgare i därför att han känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av sin religiösa eller politiska uppfattning, sitt kön eller sin sexuella läggning och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av detta lands skydd.

Även andra skyddsbehövande kan tas ut på kvoten. Kvoten används inte bara för överföring av flyktingar. Regeringen kan bestämma att de tilldelade medlen också kan användas för att till exempel underlätta för personer i flyktingläger att bosätta sig i närområdet samt för medicinska insatser (Migrationsverket, 2006). Vestin (2002) visar att statistiken på flyktingar som får stanna av olika slag, ligger mellan 12 000 och 15 000. Det gäller asylsökande eller anhöriga till dem, som får permanenta uppehållstillstånd i Sverige varje år.

3.5 FLYKTINGSTRÖMMEN

Sverige är det land inom EU som omhändertar flest flyktingar i förhållande till antalet invånare, men Giddens (2003) menar att invandare får olika mottaganden; många personer välkomnar den nya etniska och kulturella komplexiteten, medan andra upplever den som hotande och farlig. De sistnämnda söker trygghet i etablerade traditioner och tar avstånd från dem som är annorlunda. Eftersom EU har den bästa levnadsstandarden i världen finns det "ekonomiska" immigranter som bara kan få tillträde till ett EU-land som asylsökande. Den strikta asylopolitiken har lett till att Europa benämns som "fästningen Europa" – en skyddad zon, där man agerar kollektivt för att skydda sina tillgångar och sin höga levnadsstandard. Immigranter från andra delar av världen vill ta del av detta välstånd och européerna vill skydda sig mot immigranternas "attacker". Etnisk mångfald kan berika samhället och länder som är flerkulturella utgör ofta pulserande och dynamiska enheter som stärks av alla de olika bidrag som invånarna ger. Att ha olikartade språk, religioner samt kulturer kan även leda till öppet motstånd mellan etniska grupper. Samhällen med lång historia av etnisk integrering och tolerans kan snabbt drabbas av etniska konflikter och fientligheter mellan olika etniska grupper.

Flyktingströmmen har haft en snabb ökning och därav reagerar allmänheten mot invandringen och för asylsökande blir enligt Harding (2001) asylsökningssprocessen en grym och tuff process som för med sig brutala former av mänsklig bortgallring. Då det gäller invandringen till Sverige har hälften av det totala antalet flyktingar som fått uppehållstillstånd i Sverige kommit efter 1990.

3.6 EN SKILDNING FRÅN AVVISNINGENS VERKLIGHET

Nedan följer en nypublicerad artikel, *Avvisade från Angola råkar illa ut*, från FARR:s (Flyktinggruppernas och Asylkommitéernas Riksråd) hemsida. Författare är vice ordförande Sevastik (2007). Artikeln ger en målande beskrivning om hur livet ter sig för många av de asylsökande som avvisas:

Det behövs fakta om förhållandena i Angola eftersom män därifrån inte blir trodda i Sverige. Enskilda människor lider på ett sätt som är helt ovärdigt ett samhälle som ska kallas demokratiskt.

Under den senaste månaden har jag fått kännedom om flera vidriga avvisningar av asylsökande till Angola. Därför är det nödvändigt att skriva denna rapport för att sprida fakta. Det handlar uteslutande om män. Gemensamt för dem alla är att de inte har blivit trodda i sina asylberättelser, trots att de alla utsatts för förföljelse, våld och tortyr på grund av politiskt engagemang på olika nivåer. Rättsystemet i Angola är ineffektivt och poliskåren är dåligt utbildad, odisciplinerad och korrupt. Amnesty International har reagerat kraftigt mot polisövergrepp i form av mord, tortyr, misshandel och våldtäkt. Förhållandena i fängelserna är svåra. Angola saknar dessutom en demokratisk tradition. Landet har genomgått fruktansvärda inbördeskrig inför självständighetskampen och sedan landet blev självständigt 1975. Kriget varade i nästan trettio år. 2002 undertecknades ett fredsavtal. Cabinda-enkalven i norr har en egen befrielseörelse, Flec, där många av de asylsökande varit aktiva eller haft någon anknytning till.

Migrationsverket anser att Angola är ett säkert land att avvisa folk till, baserad på de uppgifter som verket har om landet. Nu har det tyvärr visat sig att de som avvisats till Angola råkat mycket illa ut och befinner sig i en mycket svår situation och håller sig gömda. En man greps omgående vid ankomsten till Luanda, han sattes i häkte och kläddes av naken och slogs mycket brutalt över hela kroppen. Han kunde till slut muta sig ut med hjälp av överlevnadspengar som han fått med sig från Sverige och lever nu gömd i Angola. Migrationsverket vill inte tro på denna händelse, enligt dem "vet man ju faktiskt inte om det som påstås verkligen har hänt". Bevisbördan ligger tung på de våldförda.

Flera av de män jag har fått rapport om har varit gifta eller sambos till svenska kvinnor med vilka de har gemensamma barn eller till vilkas barn de varit styvpappor. Barnens

behov av sina pappor har hävdats i starka intyg från barnavårdande myndigheter. Detta har inte beaktats vid beslutsfattandet av Migrationsverket. Det är ett brott mot FN:s barnkonvention som Sverige har undertecknat och därmed bör följa.

Även kvinnorna har enligt intyg behov av sina män för sin fysiska och mentala hälsa, vilket man också vägrat att beakta. Dessa kvinnor är nu helt förstörda och orkar inte arbeta eller ta hand om sina barn. Enligt Migrationsverket ska männen söka anknytning från hemlandet. Hur ska de kunna ta sig till svenska ambassaden, när de tvingas leva gömda för att undgå förföljelse?

En man var mycket sjuk redan i Sverige och hade enligt en överläkare stort behov av akutsjukvård och speciell medicinering. Han greps brutalt av svensk polis och sattes i häkte innan han mycket snabbt fördes ut ur landet till Angola. Detta till trots att en överläkare och frivilligarbetare genom mycket hårt arbete och intyg försökte att stoppa verkställigheten. Mannen fick lämna mutor till polisen i hemlandet för att klara sig in utan att häktas. Det var också överlevnadspengar. Nu samlar några personer, som följt hans ärende och inte släpper det, pengar till mat och medicin åt honom. Hans stödpersoner i Sverige kämpar för att få honom åter.

Detta är synnerligen allvarligt och ett tecken på en hårdnande asylpolitik, där man inte tar människors berättelser på allvar, där man inte tar hänsyn till mänskliga rättigheter och splittrar familjer, där man inte följer barnkonventionen och där man inte respekterar tortyrkonventionen. Enskilda människor lider på ett sätt som är helt ovärdigt ett samhälle som ska kallas demokratiskt. Om detta får jag dagligen rapporter (Sevastik, 2007).

Ovanstående artikel är ett exempel på *en* skildring av den verklighet som är osynlig för både media, allmänhet samt Migrationsverkets personal.

4. TIDIGARE FORSKNING

Studier om flyktingpolitik och lagstiftning är relativt få på nordisk nivå. *Migrationen och det framtida Norden* är en rapport från Nordiska ministerrådet, där anføres att bristen på flyktingforskning bland annat beror på att det inte är ett klart avgränsat forskningsområde (Qviström, 2005). Johansson (1992) menar att den svenska forskningen av välfärdspolitiken inte i någon omfattning har riktats mot asylsökande. Tidigare forskning behandlar främst migrationspolitik och går ej in på asylsökandes *egna* berättelser. Då det finns en brist på forskning, där asylsökande sätts i relation till välfärd, eftersom den nutida forskningen mestadels handlar om övergripande frågor såsom principerna bakom den politik som förs, gör det intressant att genom denna studie förmedla en bild där välfärd sätts i relation till asylsökande.

Vi börjar med att presentera avhandlingen *I väntan på asyl* av Norström (2004) som har skapats under tolv år, för att belysa tidigare forskning i asylärenden. Detta följs av ett avsnitt som behandlar Svallfors (1989, 1996) studier om välfärd, eftersom vi finner detta intressant i förhållande till asylsökandes ekonomiska situation. Sedan diskuteras etnicitet och mångfald, då asylsökandes låga sysselsättningsgrad tydliggör deras särställning i samhället. Detta åtföljs slutligen av ett avsnitt som behandlar det gemensamma familjemålet, eftersom det har en avgörande betydelse för parets förmåga att skapa mening i vardagen.

4.1 I VÄNTAN PÅ ASYL

Norström (2004) har följt ett asylärende, i vilket hon har studerat dokument från Migrationsverket, advokater och dokument från chefsläkare av den asylsökandes skador med mera. Forskningen uttrycker en förståelse för den arbetsbörda som Migrationsverket har. De vanligaste problemen med hanteringen av asylärenden finns främst inom fem områden: väntetider (hur prioriteringarna sker), utredningar, att kraven på biträden (advokater) bör ställas högre, behov av samordning samt ökad kunskap om rådande förhållanden i olika

länder. Samtidigt speglas den asylsökandes utsatthet, både i mottagningssystemet och i asyلفörfarandet.

Ur ett humanistiskt perspektiv ses människan som en självreflekterande varelse med en vilja över att bestämma över sig själv och sitt liv, så även de asylsökande som ofta känner maktlöshet över sin egen situation. Staten för ständigt ett utredande på det flyktingpolitiska området som pekar på kvarstående problem såsom till exempel de långa väntetiderna som inte är fullständigt kartlagda eftersom det saknas kunskap om delar av processen som pågår mellan ansökan och beslut. Hur den enskilde tjänstemannen utformar sitt arbete i praktiken sker utom synhåll för ledningen. Kontrollen av den offentliga organisationen sker, enligt Norström (2004), både passivt och indirekt genom förordningar och direktiv.

Tidigare forskning visar att kraven som ställs på myndigheterna för att uppnå full rättssäkerhet åtföljs inte av adekvat resurstilldelning. Beslutsfattare tvingas att avsluta enskilda fall och lägga dem bakom sig, utan att alltid hinna med ett gediget grundarbete. Det är på så vis svårt att hitta rätt i systemet och verkligen komma i åtnjutande av skydd, det vill säga få tillgång till sina fri- och rättigheter. Enligt forskaren kan det bero på hur advokaten sköter sitt uppdrag, om den asylsökande beviljas uppehållstillstånd eller inte. Ofta avslår myndigheterna ansökningar med motiveringen att de asylsökande inte är trovärdiga, men enligt forskaren finns ingen hållbar motivering för myndigheternas antagande (Norström, 2004).

Demokratiska system kräver öppenhet och för asylsökande som redan befinner sig i utsatt position behöver få konkret information om hur det egna ärendet behandlas och vad som kvarstår i processen. Att inte få någon reaktion alls på en så svår angelägenhet som att berätta om tortyr, är kränkande. Det känns hotande för den asylsökande då denne förstår att han/hon troligen kommer att skickas tillbaka till sitt hemland, speciellt då bevismotiveringen för hur garantier för framtida säkerhet ej behandlas. Norström (2004) menar att varje ärende skall prövas individuellt, men verkligheten ser annorlunda ut. Avgörandet sker i hög utsträckning på grundval av en generaliserad bedömning, vilken enligt forskaren, beslutsfattare själva erkänner. En av flyktingpolitikens centrala värderingar är att asylsökande ska behandlas som individer. Asylsökandes väntan på beslut om uppehållstillstånd, utgör en stressfaktor som kan få allvarliga konsekvenser för individen själv och dennes möjligheter att bygga upp sitt liv igen. De långa väntetiderna är också ett hot mot rättssäkerheten. Handläggarna skall i sin beredning utgå från den asylsökande, men med tanke på det stora antalet ärenden är det i realiteten svårt. Beslutsfattaren behöver inte känna den asylsökandes hela person för att fatta sitt beslut, utan endast det som faller inom ramen och har betydelse för någon kategori inom beslutsfattandet. En försvårande faktor är att det inte finns någon svensk doktrin på asylrättens område.

Norström (2004) menar att individens upplevelse och erfarenhet av verkligheten omvandlas till en "personlig sanning" om världen och dess beskaffenhet. Det gäller såväl Migrationsverkets tjänstemän som de asylsökande. Hur "sanningen" hanteras och vilka slutsatser som dras när ens sanningsuppfattning utmanas har betydelse för rättssäkerheten. Tjänstemännens grundinställning, domineras av misstro och då asylsökande saknar resedokument skriver Migrationsverket och utlänningsnämnden "...kan inte uppfattas på annat sätt än att han velat undanhålla omständigheter av väsentlig betydelse för hans rätt att få stanna i Sverige". Att sakna pass minskar, enligt utlänningsnämnden, tilltron till de uppgifter den asylsökande lämnat i sin ansökan. Nämnden menar att resvägen inte går att kontrollera eftersom resedokument saknas. Många läkare är också frustrerade över att deras framkomna fakta och sakkunskap negligeras i asylärenden och påpekar att detta inte sker på andra rättsområden. Beslutsfattarna vid Migrationsverket har ett misstänksamt förhållningssätt till den asylsökande, där dennes erfarenheter och behov trivialiseras eller negligeras. De söker efter felaktigheter eller inkonsistenser i den asylsökandes berättelser. Flyktingar beskrivs som

antingen *offer* eller *bedragare*. Beslutsfattaren beskrivs som hård, omänsklig, ohederlig eller som vek och naiv.

Norströms (2004) forskning berättar om en jurist som kontaktade en beslutsfattare för att förhöra sig om varför en klients berättelse bedömdes som icke trovärdig. Svaret blev att "flyktvägen klienten hade angivit ansågs vara för farlig för att vara sann". Naturligtvis är det så att det finns asylsökande som inte talar sanning, men att moralisera kring detta är en truism; endast orsakerna till lögnen avgör hur man ska förhålla sig till den. Uppgiften att avgöra det omöjliga, ligger på Migrationsverkets enskilda handläggare. Oftast är det omöjligt att helt säkert veta om en asylsökande kan råka illa ut vid ett tillbakasändande. Flyktingskapet innebär ett gränsöverskridande till en dimension vars existens de flesta av oss aldrig haft anledning att fundera över. I den dimensionen blir man "ingen". För svenskarna har invandrarna inneburit en känsla av att de har blivit "för många", vilket har växt sig allt starkare in i det allmänna medvetandet där asylsökande ses "leva på statens bekostnad".

4.2 VÄLFÄRD

Då konsumtion och ekonomisk situation härrörs till specifika livsformer som återspeglar vardagsverkligheten för både resurssvaga eller resursstarka människor i vårt samhälle har vi tagit del av Svallfors forskning om välfärdsstaten.

Svallfors (1989) menar i sin avhandling *Vem älskar välfärdsstaten?* att det, trots allvarlig kritik mot statlig organisation och administration, inte råder någon legitimitetskris av välfärdsstaten som helhet. Asylsökande erhåller enligt Migrationsverket (2006) en statlig månadsersättning mellan cirka 2 000 till 3 000 kronor, som knappast kan förknippas med välfärd. Enligt Svallfors (1996) diskuteras olika perspektiv av politik där människors attityder utvecklas på två arenor. I den vardagliga- och offentliga sfären styr symboler och metaforer vår förståelse av samhällsfenomen och våra tolkningsramar bekräftas av våra erfarenheter. Massmedia styr våra attityder och våra beteenden i vardagslivet och Svallfors menar att man kan skilja mellan *generella* och *specifika* välfärdspolitiska attityder. Omgivningens tro om att asylsökande lever ett liv i välfärd på statens bekostnad, är specifika attityder som direkt kan kopplas till vardagserfarenheter och vardagsliv. De generella attityderna är språkligt konstruerade och återfinns ofta i den offentliga sfären. De kan i "verkligheten" relateras till politiska partier och deras välfärdspolitiska program.

4.3 ETNICITET OCH MÅNGFALD

Forskning om *etnicitet* i arbetslivet, av de los Reyes (2001) visar att etnicitet har fått en ökad betydelse för konstruktionen av sociala identiteter, medborgerliga rättigheter samt politiskt deltagande. I Sverige har välfärdssystemet och arbetet varit inträdesbiljetten till ett gott liv, där lönearbetet har utgjort huvudprincipen för försörjning och trygghet. Detta gäller även den växande skara utlandsfödda som har sökt sig till Sverige, antingen som arbetskraftsinvandrare eller som politiska flyktingar. I realiteten visar utvecklingen de senaste åren att klyftorna mellan den infödda och den invandrade befolkningen har vidgats allt mer, inte bara då det gäller tillgång till välfärd och arbete, utan även beträffande socialt och politiskt deltagande. Etnicitet relateras i första hand till invandrarnas särställning på arbetsmarknaden samt till eventuella kulturella särdrag. Diskursen om etnicitet konstrueras enligt de los Reyes kring invandrare som bärare av avvikande erfarenheter, beteendemönster och värderingar. "Svenskheten" har däremot framstått som ett ideal för relationerna i arbetslivet som implicit har vuxit fram och institutionaliserats genom etnicitetsdiskursen. Aspekter som sysselsättningsgrad, arbetslöshet och arbetskraftsdeltagande belyser invandrarnas särställning på arbetsmarknaden, samtidigt som fokuseringen på dessa områden har kommit att prägl

förståelsen av etnicitet och invandrarskap som ett hinder grundat på olikhet och avstånd från den svenska normen. Kulturella drag och traditioner är viktiga skäl bakom social ojämlikhet.

Huvudsakligen uppmärksammas kulturproblematiken i diskursen om flyktinginvandringen, i synnerhet från utomeuropeiska länder. Begreppet kultur i relation till människor från avlägsna länder som kommit till Sverige, förvandlas till en metafor för främlingskap och avståndstagande. I proportion till det geografiska avståndet anses även att det "kulturella avståndet" mellan svenskar och invandrare har ökat. Graden av olikhet och antagonism mellan invandrares normer och värderingar, gentemot svenska normer och värderingar, har ökat i takt med att det kulturella avståndet också ökar. Denna förklaring präglar relationen mellan de invandrande och den infödda befolkningen och utgör ofta missförstånd, avsaknad av gemensamma sociala koder, kommunikationssvårigheter samt värderingsskillnader.

Begreppet *mångfald* utgår från en uppfattning om att individer är olika. Olikheten baseras på strukturella, situationella eller psykosociala relationer som kategoriserar och differentierar människor. Variationerna kan uttrycka kvalitativt skilda företeelser såsom till exempel individuella val, livscykeländringar eller maktförhållanden, som kan medföra en ojämlig fördelning av resurser, status och inflytande. Enligt de los Reyes (2001) kan sociala kategoriseringar ge upphov till att grupper som definieras utifrån sina "olikheter" i mångfaldsdiskursen dela erfarenheter av utanförskap och diskriminering samt låsa fast individer i etniska identiteter.

4.4 DET GEMENSAMMA FAMILJEMÅLET

Plantins (2001) forskning visar att stressade livssituationer leder till återkommande konflikter och slitningar mellan män och kvinnor i parförhållanden. Trovärdigheten ifrågasätts och asylsökande måste ständigt bevisa sin kärlek inför myndigheter, är i sig en stressande faktor, vilket utgör en "naturlig" del av hur dessa familjers vardagsverklighet gestaltas. Kraften som driver dem framåt hämtas i det gemensamma familjemålet; att sörja för familjens och barnens bästa. Målet är av avgörande betydelse för parets förmåga att skapa mening i vardagen. Anledningen till varför vardagslivet får sin specifika organisation, grundar sig helt och hållet på en meningsskapande process och strävan efter det gemensamma familjemålet. Att asylsökande och deras familjer, under asylsökningensprocessen inte själva innehar makten att planera och strukturera sitt vardagliga liv, kan komma att "förstöra" familjemålet.

5. PROBLEMFÖRMULERING, SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

I dagsläget finns det cirka 30 000 asylsökande som av olika anledningar tagit sin tillflykt till vårt land. Vi har begränsat studien till att undersöka en grupp asylsökandes vardagsliv, upplevelser och känslor i väntan på uppehållstillstånd. Endast ett fåtal asylärenden blir för allmänheten uppmärksammade via media, men de resterande går oss obemärkta förbi vilket leder till oförståelse för asylsökandes utsatthet och vardagsverklighet.

Syftet med denna studie är att utifrån livsformsanalys fördjupa förståelsen för en grupp asylsökandes vardagsliv i väntan på uppehållstillstånd. Studiens fokus riktas mot hur vardagsverkligheten och hur de vardagliga handlingarna gestaltas. För att få inblick i deras livsöden har vi valt att våra avgränsande frågeställningar skall handla om:

- Hur *upplever* våra respondentpar väntan på uppehållstillstånd?
- Hur *påverkas* våra respondentpar känslomässigt av denna väntan?
- Hur *gestaltas* vardagsverkligheten för våra respondentpar?

6. TEORI

Att använda oss av teorier är ett sätt att öka förståelsen för det omskrivna ämnet; hur asylsökande i parrelationer gestaltar sina vardagsliv. Utifrån teorier om verklighetskonstruktion, livsformer och vardagsliv samt sociocentrism, behandlar vi studiens syfte och frågeställningar. Vi för ett sociologiskt resonemang kring dessa olika teorier.

6.1 DEN SOCIALA KONSTRUKTIONEN AV VERKLIGHETEN

Enligt Giddens (2003) finns det tre anledningar till varför det är sociologiskt intressant att studera vardagslivet. För det första är det vardagens rutiner som gör att vi befinner oss i samspel med andra människor i vår sociala verksamhet och skapar struktur och ordning i livet. Genom att studera sådana rutiner får vi lärdom om oss själva som sociala varelser. Vårt organiserade liv sker genom ständig upprepning av liknande beteenden och det hela handlar om att göra "som vanligt". Vi människor har utarbetat en stabil uppsättning vanor och mönster där de vardagliga rutinerna skapar en meningsfull form åt det vi gör, men om något omvälvande skulle ske i en människas liv, måste vardagens alla rutiner ändras. Genom att studera vardagen kan vi för det andra visa hur människor agerar på ett kreativt sätt för att forma sin egen verklighet. I viss mån styrs socialt beteende av normer, roller och gemensamma erfarenheter, men människor upplever världen på olika sätt utifrån vilken bakgrund de har. Eftersom människor kan handla kreativt formar de själva sin verklighet genom beslut och handling. Denna formas alltså genom människors samspel med varandra och denna uppfattning är central för det Giddens kallar *den sociala konstruktionen av verkligheten*. Den tredje anledningen till att studera vardagligt socialt samspel är att det belyser mer omfattande sociala system och institutioner. Större sociala system är i regel beroende av de sociala samspelsmönster som finns i det mänskliga vardagslivet, till exempel då det gäller formell ouppmärksamhet som handlar om anonyma möten och opersonliga kontakter.

6.2 LIVSFORM & VARDAGSLIV

Den analytiska basen utgörs i vår studie av teorier kring olika *livsformer* och *vardagsliv*. *Livsformsanalys* är enligt Jakobsen & Karlsson (1993) en av de mest uppmärksammade samhällsvetenskapliga teoribildningarna. Den tar fasta på människors vardagsliv och försöker förklara de djupgående och systematiska kulturella skillnader mellan olika samhällsklasser. Den så kallade realistiska vetenskapsteorin problematiserar förhållandet mellan social struktur och mänskliga aktörer. Livsformsbegreppet är enligt Jacobsen (1999) inte utvecklat för att klassificera människor eller sociala fenomen, det är istället utvecklat för att kunna analysera och förklara dem. En livsform är det vardagliga och det socialt strukturerade realiserandet av människors arbets- och kärlekskraft.

6.2.1 VARDAGEN I DEN PRIVATA OCH OFFENTLIGA SFÄREN

Jakobsen & Karlsson (1993) menar också att en livsform är en social struktur med syfte att tillvinna sig medlen för liv och i synnerhet det mänskliga livet som sådant. Vid Sociologiska institutionen i Göteborg har den mest omfattande livsformsforskningen genomförts i Sverige. Forskningen har handlat om välfärd och livskvalitet och betonat skillnader i människors vardagsliv. Den har också visat på att denna differentiering har medfört stora variationer i sättet att organisera vardagen, men medför också olikartade krav på vad man anser vara ett "gott" liv.

Göteborgssociologerna betraktar livsformerna som förankrade i lokala materiella villkor i en lokal kultur, där livsform är ett regelbundet mönster av handlingar hos grupper med gemensamma villkor i ett samhälle. Livsformen bildar ett anpassningsmönster som individer uppvisar i givna situationer och då de planerar för framtiden och är ett resultat av en strävan att lösa vardagliga situationer. I livsformen ingår en social och en kulturell dimension. Människorna formar sin tillvaro genom social interaktion med andra människor och genom gemensamma förutsättningar utvecklas ett sätt att definiera sin situation samt lösa problem.

Livsformsanalys fokuserar på vardagen och betraktas vara präglad av rutin och består av upprepningar av vanliga handlingar. Det som inte är vardag blir då ovanliga icke-rutiniserade samhällsfärer. Vardagen innefattas också av den *privata sfären* som domineras av familj och kärleksliv, vilket står i motsats till den *offentliga sfären* som präglas av yrkeslivet. Vardagslivet uppfattas vanligtvis som naturlig, ofreflekterande, spontan och sann, som innefattas av verkliga och autentiska handlingar, känslor och tankar. Icke-vardagen däremot framstår som förkonstlad, hämmad, falsk och reflekterande.

Vardagsmedvetenheten betraktas enligt Jakobsen & Karlsson (1993) som ideologiskt naivt och ogenomtänkt, medan det i icke-vardagen betraktas finnas ett äkta och sant medvetande. Samhället består av ett flertal skilda livsformer där de olika levnadsvilkorens verklighet leder till olika tankesätt och olika begreppsliga innebörder av gemensamma ord. Olika livsformer försöker definiera vardagen utifrån sitt eget tankesätt. Vad som är vardag och vad som är icke-vardag går inte att allmängiltigt definieras vare sig som bestämda livssfärer, tidsrum eller aktiviteter. Människors vardag kan innehålla alla möjliga aktiviteter och förhållningssätt. Det som är vardagsliv i en livsform, kan vara icke-vardag i en annan. Med andra ord: det varierar och det är livsformsspecifikt.

Jacobsen (1999) menar att en individ kan "byta" både arbetsform och kärleksform under livets gång. Det är begreppen *arbetsform* och *kärleksform* som tillsammans fenomen i den sociala verklighetens varierande former. Arbetsformen är ett ekonomiskt produktionssätt och kärleksformen är en position i sociosexuellt produktionssätt. Livsformsanalysen är till för att förklara sociala processer. Metaforvässigt kan man säga att klasskampen är en kamp om arbetets villkor och könskampen är en kamp om kärlekens villkor. En livsforms praktik utgörs av en sammansmältning, varje livsform genereras alltså av såväl en arbetsform och en kärleksform.

6.2.2 ARBETETS LIVSFORM

Det finns enligt Jakobsen (1999) olika livsformer under kategorin *arbete*. De är; *investorarbetet* som ingår i investorns livsform, *traditionellt lönearbete* som ingår i arbetslivsformen, *karriärbetet* som tillhör karriärens livsform, *egenarbetet* som är en av förutsättningarna för självständighetens livsform; samt *kvinnospecifika arbetsformer*, baserade på att det i arbetar- och karriärlivsformen kan finnas familjer som innehåller hemmafruar. Dessa arbetsformer är *husmorsarbetet* som ingår i husmorslivsformen, respektive *representationsarbetet* som kännetecknar representationshustruns livsform. *Symboliskt arbete* utgörs Jacobsen & Karlsson (1993) av kärlek; till exempel då en kvinna stryker sin älskades skjorta och tänker på den person som ska bära den. Arbetsformen bör skiljas från patriarkalt bestämt arbete, där kvinnan utför handlingen; att stryka skjortan bara för att hon domineras av sin man. Det symboliska arbetet ska kunna betraktas som en arbetsform, det vill säga att denna kärlekshandling ingår i en nödvändig social relation för överlevnaden. *Anställningsrelaterat arbete* består i att kvinnan till exempel stryker sin *egen* skjorta, därför att hennes lönearbete kräver att hon ser proper ut på sitt arbete. *Obetalt omsorgsarbete*, däremot, är det i de fall då strykningen handlar om till exempel en äldre släktings kläder; en släkting som inte själv kan utföra denna handling. Då det gäller

ömsesidigarbete är det fråga om när handlingen görs utifrån tanken att man ska få en gentjänst tillbaka. Reproduktion, omsorgs-, hushålls- och lönearbete innefattas i det livsformsspecifika arbetet.

Arbetets livsform behöver inte utgöras av arbetsbegreppet som sådant, utan kan innefatta aktiviteter som har att göra med att "säkra identitet, status och struktur" eller att möta rollförväntningar. Arbete kan vara en viss uppsättning aktiviteter, oberoende av i vilka sociala relationer dessa försiggår; å andra sidan kan vilken aktivitet som helst vara arbete om den försiggår inom ramen för en viss typ av sociala relationer. En arbetsform är ett specifikt sätt att sociala strukturerna på i *nödvändighetens sfär* och det kan samtidigt existera en hel uppsättning skilda sådana former. Varje arbetsform är en egen kausal struktur med sina särskilda mekanismer.

Människor arbetar i den utsträckning som deras görande baseras på en extern nödvändighet, som de måste underkasta sig för att säkra sin existens. En och samma aktivitet är arbete eller icke-arbete beroende på om den utförs i denna sfär eller ej. En arbetsform är ett specifikt sätt att socialt strukturera nödvändighetens sfär i ett samhälle och det kan samtidigt existera ett flertal skilda sådana former (Jacobsen, 1999). Då man inkluderar arbetsbegreppet i alla de aktiviteter där man kan säkra identitet, status samt struktur eller då det gäller att möta rollförväntningar, finns det inte mycket som kan betraktas som icke-arbete. Att definiera arbete som "människliga aktiviteter som kan påvisas upprätthålla, etablera eller ändra allmänt värdesatta sociala institutioner" är det svårt att finna aktiviteter som inte är arbete. Kvinnors verksamhet i hemmet, att bygga upp och upprätthålla mellanmänniskliga relationer, att skapa sociabilitet, ideell verksamhet och välgörenhet samt alla verksamheter där kvinnor dominerar utgör enligt Jacobsen & Karlsson (1993) exempel på vad som bör kallas *arbete*.

6.2.3 KÄRLEKENS LIVSFORM

Kärlek kan ses som bestående av två huvudkomponenter; *omsorg* och *erotisk* utlevelse. Den är liksom *arbete* en speciell, kausal och alierbar mänsklig kraft som "reproducerar och transformerar samhället." Kärlek är handlingar mellan människor. På det sätt som kärlek praktiseras i könsrelationen har en betydande inverkan på sättet människor tenderar att praktisera person-till-personrelationer även i andra sociala sammanhang. Denna sociala struktur har mekanismen att människor kan "bemyndiga" varandra som individer; vilket innebär ett samhällsvetenskapligt begreppsliggörande av kärleken. Den samhälleliga organisationen av sociosexuell produktion rymmer grundläggande drivkrafter för socialt liv och mänskligt handlande. Kärleksformerna består av olika positioner i det sociosexuella produktionssättet, enligt Jacobsen (1999).

Bekräftandets kärleksform vilar på en *omsorgspraktik* där man investerar livs- och kärlekskraft med kropp och själ i produktionen av andra människor, bekräfta dessa som socialt och genusmässigt auktoritativa och värdiga existenser. Denna omsorgspraktik kännetecknas i huvudsak av att man inte kontrollerar vare sig villkoren eller utbytet.

Djupgående och revolutionära förändringar av den mänskliga sexualiteten har gjort att kvinnor numer formellt har samma ekonomiska och juridiskt/politiska rättigheter som män. Nuförtiden kan man även se ett närmande mellan könen i form av att ha mer gemensamt samt likartat deltagande i livets skilda angelägenheter; det gäller till exempel hem, familj, förvärvsarbete, fritidsliv, umgängesliv samt nöjen. Kvinnors situation kallas oftare för "jämförbarhet på mäns villkor" och innebär att patriarkatet fortlever i sina grundläggande former. Idag uppvisar därför drag från olika kärleksformer och vad som anses vara en kärleksform bestäms av de sociala relationer inom vilka den äger rum. Vi är ännu inte redo för en ontologisk definition av *kärleken* motsvarande definitionen av *arbete*, men det rör sig om området *familj* vilket organiserar sociala könsrelationer via *äktenskapet*. Maktskillnaderna är

strukturellt inbyggda i patriarkatet som i klassamhället handlar om skillnader i *possessiva rättigheter* mellan grupper av människor i olika positioner; mannen i det patriarkala samhället äger/kontrollerar produktionsmedlen för liv via *äktenskapsinstitutionen*. Äktenskapet är i patriarkatets historia den grundläggande auktoritetsstrukturen som reglerat förhållanden mellan könen. Äktenskapssamhället kan inte endast ses till att handla om familjen, intima relationer eller konkreta äktenskap; utan hela uppsättningar av relationer mellan kvinnor och män. Då interaktioner mellan kvinnor och män uppstår, till exempel på arbetet eller i det politiska livet, har männen en underförstådd maktposition. Den regulativa makten ligger i det manliga kollektivet och hos staten vilket, enligt Jacobsen (1999), innebär en slutsats; att den sociala relationen konstitueras och reproduceras oavsett om det föreligger ett formellt äktenskap eller inte. Kärnan är just köns-parförhållandet som sådant, vilket utgör en vanlig samlevnadsform i dagen samhälle.

Teologen J L Ewald skrev 1811 en handbok om kvinnors uppfostran och samhällsställning; *Konsten att blifva en god flicka, en god maka, mor och matmor*. Ewalds uppfattning var:

Kvinnan behöver mannen, kan inte bestå för sig själv, inte utveckla sin egenart utan hans hjälp och stöd. Men mannen behöver i sin tur kvinnan. "När han ser efter stjärnorna – och faller, så är det kvinnan som måste hjälpa honom upp. Att vara mannens medhjälperska är således hennes första och stora kall." Flickans hela uppfostran måste därför inriktas på detta enda: att bli mannen till hjälp, att behaga honom.

Ewalds formulering innebär att det generellt föreligger en intern social relation mellan könen, beträffande hur de speciella strukturella positionerna eller kärleksformerna bär upp relationen i vårt moderna samhälle. Det rör sig om relationen mellan de positioner vilka identifieras som *bekräftare* och *bemyndigande*. Kärlekens sociala struktur har två kärleksformer. Den *kvinnliga* kallas bekräftare, den *manliga* bemyndigad. Basen för den bemyndigandes kärleksform är socialt identifierade människor, vilka vilar på en *tillägnelsepraktik*, där män extraherar kvinnors kärlekskraft utan att ge omsorg i utbyte. Kvinnorna är bekräftare av social existens – för män. Även genom äktenskap, patriarkat, ideologi, omsorgsbehov, menar Jacobsen & Karlsson (1993) att par "lever" med varandra. Med hjälp av varierande former av legitimitet kontrollerar och använder grupper varandras kärlekskraft.

6.3 SOCIOCENTRISM

Jakobsen & Karlsson (1993) menar att sociocentrismen innebär att människor som lever olika livsformer tenderar att systematiskt misstolka varandra. Begreppet sociocentrism används för att beteckna mötet mellan skilda livsformer och används för att analysera sättet vilket människor reagerar på. Det kan till exempel handla om förändringar i deras levnadsvillkor, varvid principen är att dessa reaktioner tar sin utgångspunkt i sättet att leva. När betingelserna försämrats i ett visst levnadssätt, kan återskapandet av existensvillkoren betraktas som strävanden att på nytt etablera dess egna existensbetingelser.

De som lever i de olika livsformerna kämpar för att upprätthålla, återetablera eller nyskapa existensbetingelserna för sina egna levnadssätt. Sociocentrism har uppkommit i och med människors olika levnadsförhållanden i samhället. Det råder ett ömsesidigt betingelseförhållande mellan ett samhälle och dess livsformer. De olika levnadssätten förutsätter och påverkar ömsesidigt varandras existens och utformning. Varje livsform får sin mening ur relationen till andra sätt att leva, men de olika människorna som lever en viss livsform är hänvisade till att tolka och definiera människor med andra levnadssätt utifrån sina egna livsformsspecifika tankefigurer. De fundamentala skillnaderna mellan olika livsformers tankefigurer gör det svårt, och ibland omöjligt, för människor som lever på ett sätt att kunna förstå och se tillvaron ur andras perspektiv. Förhållandena mellan olika sätt att leva

kännetecknas inte av samförstånd och harmoni, utan snarare tvärtom. Det är när människor med olika livsformer konfronteras, ur stånd att se världen ur andra perspektiv än det egna, som det uppstår uttryck som till exempel ”parasiter som lever på statens bekostnad”. Genom att säga ”invandrare, ett annat slags folk” bortförklarar man andras avvikelser från den egna livsformen.

7. METOD

Metod betyder *vägen till målet*. För att finna målet gäller det att veta hur vi ska gå tillväga, dessutom måste målet tydligt definieras. Det finns olika metoder för undersökningens olika stadier och det är viktigt att dessa klargörs redan från början (Kvale, 1997). I denna studie har vi använt oss av en *kvalitativ* och *induktiv* strategi. Vår datainsamlingsmetod har bestått av livshistoriska berättelser utifrån *semistrukturerade intervjuer* som formats likt en berättelse om respondenternas liv och situation.

7.1 ONTOLOGISKA OCH EPISTEMOLOGISKA UTGÅNGSPUNKTER

Denna studies *epistemologiska* ansats, det vill säga vilken kunskap vi söker och kan nå, handlar om hur vardagsverkligheten gestaltas för våra respondenter. Enligt oss är inte vardagsverkligheten något mätbart i traditionell bemärkelse. Eftersom det är ett faktum som endast kan mätas med det berättande ordets hjälp och som handlar om att vara en del av ett större sammanhang; ett liv utanför normal existens – en lång väntan, en pendling mellan hopp och förtvivlan.

Forskaren kan liknas vid en *malmletare* som letar efter dolda ”klumpar” att analysera och sedan bedöma värdet på. Kunskap väntar på att bli upptäckt. Dessutom kan även forskaren liknas vid en *resenär* som är på väg mot en berättelse som ska berättas vid hemkomsten. Resenären strävar fritt eller med karta och pratar med personer denne kommer i kontakt med eller söker forskaren vissa personer som denne vill tala med. Dessa två metaforer speglar olika sätt att nå kunskap. Kvale (1997) menar att antingen finns kunskap som given eller skapas den kunskapen allteftersom, men den kan också förändras efter det man reflekterar eller beroende på ur vilket perspektiv saker och ting ses. Vi kan i vår studie liknas vid resenärer, eftersom vi har gjort en ”resa” för att finna en berättelse om dessa respondenters liv och för att sedan kunna berätta den vidare och på så sätt öka förståelsen för deras situation. Genom denna studie har vi fått ta del av respondenternas ”resa” och upplevelser i asylsökningens processen. Vi har inte haft i åtanke att, likt *malmletaren* bedöma något ”värde” i vår empiri.

Konstruktivism innebär enligt Bryman (2001) att sociala företeelser och dess mening är något som skapas av sociala aktörer som är föränderliga. Verkligheten ser vi som något individuellt, socialt och kulturellt konstruerat och vårt resultat bygger på respondentparens *subjektiva* känslor och upplevelser av vardagslivet.

Förhållandet mellan kunskap och verklighet kan ses som en *ontologisk* ”karta” som vägleder våra resonemang vilka kan ses som tre domäner: *empirins*, *det faktiskas* samt *verklighetens*. Ontologin utgör alltså verklighetens uppsättningar och antaganden om världen. Den empiriska domänen utgörs enligt Jakobsen (1999) av det vi erfar, direkt eller indirekt. Den är en åtskillnad från det faktiskas domän, i vilken händelser utspelas oavsett om vi erfar dem eller ej. Det som sker i världen stämmer inte överens om det som faktiskt studeras och observeras. Domänen är i sin tur åtskild från verklighetens domän; i denna finns även det som förmår producera händelser. Detta kan ses som en metafor och kallas *mekanismer*.

Vi har använt oss av en kvalitativ metod som utmärker att det är ett *induktivt*- snarare än ett *deduktivt tillvägagångssätt*. En induktiv metod kan liknas vid ett upptäckande

tillvägagångssätt, medan en deduktiv är en bevisande metod. Empirin utgör det första steget och sedan formuleras begreppen, hypoteserna samt teorier. Den kvalitativa forskningsprocessen är inte lika standardiserad som den så kallade traditionella, vilket ger utrymme för olika tillvägagångssätt. Likt Beckers (1998) arbetssätt, har vi skrivit på studiens olika delar kontinuerligt, utan att helt ha avslutat den föregående delen. Detta eftersom studien under arbetets gång liknas vid att "lägga ett pussel". Vår undersökning har vuxit fram; nya idéer och tankar har under arbetets gång uppkommit och därav har vi parallellt utformat studiens olika delar.

Vi har genomfört ett fåtal intervjuer där vi har gått på djupet med respondenternas vardagsverklighet, känslor, tankar och handlingar i väntan på uppehållstillstånd.

Den kvalitativa forskningstraditionen handlar ofta om forskare som med sig själva som instrument, samlar in data genom observationer och intervjuer. Forskaren kommer nära de människor vars uppgifter är materialet för analys. Det sociala livets allmänna spelregler inverkar vid möten som ofta sker på annans mark, i andras vardagsmiljöer, där forskaren är en främling och de andra hemtama. Forskaren möter olika människor med varierande uppfattning om vad en forskare är och hur denne förväntas bli bemött. I denna situation är forskaren ett subjekt som handlar och reagerar fysiskt, socialt och känslomässigt inte bara utifrån den professionella etiken och regelboken, utan också utifrån allmänmänskliga värderingar och normer (Eriksson & Näsman, 1994). Merriam (1994) menar att det är forskaren själv som är det främsta instrumentet då det gäller insamlingen och analysen av informationen. Denne är utelämnad åt sin egen förmåga och fingertoppskänsla under den största delen av sitt arbete. Enligt Eriksson & Näsman (1994) kolliderar förväntningar mellan förtroenden och information. Klarar vi att uppfylla de förväntningar som finns på oss, både från det vetenskapliga förhållningssättet och de vi undersöker? Klarar vi av att ge en rättvisande bild av respondentparens liv? Hur stor är faran att vår sympati leder oss till felaktiga beskrivningar av de faktiska situationerna? Kan vi efter avslutat arbete dra oss ur respondentparens liv? Detta är en del av de frågor som vi tvingats ställa oss själva under arbetets gång. I forskningen måste en beredskap finnas för att se det man inte trodde fanns.

I den här typen av studier finns enligt Eriksson & Näsman (1994) ofta ett starkt spår av så kallade *underdog-studier*, det vill säga studier av utslagna, förtryckta, avvikare, minoriteter och av dem som lever på samhällets skuggsida. Forskaren är ofta värderingsmässigt engagerad på deras sida och ser det som sin uppgift att ge dem en röst och att främja deras intressen gentemot etablissemanget. Våra respondenter lever på samhällets skuggsida och vi som forskare vill genom denna studie göra deras röster hörda för att uppmärksamma deras situation och därigenom öka förståelsen samt engagemanget för dessa livsöden.

Enligt Ehn (1992) har det i olika sammanhang påpekats att *livet*, som det framstår i en levnadshistorisk intervju, är en konstruktion där intervjupersonen konstruerar en berättelse om sitt liv där denne väljer att redovisa det som känns relevant. Intervjupersonens repliker baseras på ett urval av personens samtliga erfarenheter. Enligt Arvidsson (1998) är livet en kedja av händelser och då det gäller livshistoriska intervjuer förutsätter det att individen kan se tillbaka på sitt liv med kontroll över traumatiska upplevelser. Individer som har avskärmat sitt förflutna och enbart lever i nuet, eller för framtiden kan därav vara svåra att nå i intervjusammanhang. Livshistoriska intervjuer förutsätter att individen har en någorlunda linjär tidsuppfattning och kan koppla samman hela sitt livsförlopp med en sådan.

Eriksson & Näsman (1994) menar att det inte finns en, i alla tider; giltig sanning. Den yttersta sanningen kan i varje fall enligt dem, aldrig uppnås utan måste betraktas som en heuristisk princip, vilken följande dag kan omkullkastas. Bakom varje etablerad sanning finns en annan som väntar på att bli upptäckt. När någon berättar "sitt livs historia" för en annan person, menar Arvidsson (1998) att det finns en underförstådd mänsklig samvaro, där var och en har egna erfarenheter och minnen. Andras berättelser kan tillgås vara en resurs i olika

samtalssituationer. Att fylla den levnadshistoriska intervjuens ram blir meningsfullt, inte bara genom att reflektera till det egna livsförloppet, utan också genom att på ett fördelaktigt och tillåtet sätt lyfta samtalsfokus från ett ”här och nu” till ett ”då och där”.

7.2 URVAL

Studiens fokus ligger på att frambringa ett så fördjupat kvalitativt innehåll som möjligt. Vi valde att genomföra våra intervjuer med par i samboförhållande, varav den ena av dem söker uppehållstillstånd i Sverige. Eftersom folk i allmänhet saknar insikt och förståelse för den vanmakt och utsatthet som asylsökande många gånger befinner sig i, har studiens mål varit att tydliggöra deras situation. Vi ansåg att det krävdes en strategi för att lyckas med detta. Genom att en av personerna i varje respondentpar är svensk, var vi övertygade om att användningen av svenskarnas röster, gjorde att vi kom nära de asylsökandes verklighet. Då det handlar om att förstå tillvaron från andras perspektiv, i detta fall de asylsökandes, anser vi att genom den svenska partnern har vi lättare att förstå deras utsatta situation. Detta eftersom vi definierar andras levnadssätt utifrån våra egna livsformsspecifika värdegrunder. De svenska rösterna frambringar närhet, eftersom vi lever under liknande vardagsverkligheter.

Enligt Holme & Solvang (1997) är en *respondent* en person som själv är *delaktiga* i den företeelse som vi som forskare studerar. Därav väljer vi att benämna våra intervjupersoner som just respondenter. En informant är däremot en person som själv står *utanför* den företeelse som studeras; det vill säga en *ersättningsobservatör*. Vår studie innefattas av fem respondenter, varav en av dem har en partner som avvisats till sitt hemland. Därav har vi fått deras historia berättad endast utifrån ett delaktighetsperspektiv. Dennes roll är alltså i detta fall *både* respondent och ersättningsobservatör.

Vi finner det vara en styrka med studien att vi genom våra respondentpar, använt ett *strategiskt urval*. Enligt Kvale (1992) innebär ett strategiskt urval de respondenter som används i studien på grund av att de bär på den största kunskapen inom det berörda området. Vår studie omfattas även av ett så kallat *bekvämlighetsurval*, eftersom det finns ett par i vår bekantskapskrets som befinner sig mitt i processen där de väntar på att erhålla uppehållstillstånd eller att återvända till sitt hemland. Enligt Bryman (2001) innebär ett *bekvämlighetsurval* sådana personer som finns tillgängliga för forskaren. Vårt *bekvämlighetsurval* har sedan, genom att förmedla kontakten med riksorganisationen FARR, givit oss ett *snöbollsurval*, som betyder att forskaren initialt får kontakt med ytterligare respondenter som är relevanta för studien.

Vi har genomfört totalt fyra, livsberättande intervjuer med sammanboende par, bestående av en asylsökande och dess sambo/make/maka. Två intervjuer genomfördes muntligt och de övriga genomfördes skriftligt. Tre av paren befinner sig mitt i asylprocessen och väntar på att få besked om uppehållstillstånd, medan ett par redan har genomlidit de övrigas nuvarande situation. Det sistnämnda paret beskriver att de inte hade orkat eller klarat av att hantera en intervju under denna tid, eftersom den dåtida situationen upptog all deras kraft och energi. Vi har dock valt att återberätta deras historia från hur vardagslivet tedde sig då. Detta eftersom intervjuens fokus låg på parets upplevelser under *den* tidsperioden.

7.3 STUDIENS EMPIRISKA GENOMFÖRANDE

För att intervjuundersökningen skulle bli bra, började vi med att följa de så kallade *sju stadierna*. Vi startade med att för oss själva, formulera och beskriva ämnet för undersökningen, innan vi formulerade vår *intervjuguide* (se bilaga). Undersökningens *varför* och *vad* fastställdes innan vi bestämde oss för vilken metod vi skulle använda. Efter det kom

vi fram till frågan om hur vi skulle genomföra vår undersökning, alltså valet av forskningsmetod.

Då vi skulle utföra en intervjuguide, fanns det för oss redan från början vissa självklara tankar om denna; såsom till exempel att den skulle vara *semistrukturerad*. Vi ansåg detta vara ett korrekt val eftersom det var livsberättelser som skulle genomföras. Detta innebär att samtliga av våra respondenters intervjuer skulle komma att se olika ut; därav skulle våra följdfrågor således bli olika. Våra teman *dåtid*, *nutid* och *framtid* ansåg vi som relevanta för vad vi hade i åtanke att undersöka. Då intervjuguiden hade skapats, började vi planera undersökningens olika stadier, med hänsyn till vilken kunskap som eftersträvades.

Kontakt togs först med det par i vår bekantskapskrets som befinner sig mitt i den aktuella situationen, vilken är relevant för studiens avgränsning. Av dem fick vi fler namn på par som lever i samma verklighet; en väntan på uppehållstillstånd. Vi tipsades även om att uppta kontakt med FARR:s ordförande, som vidare förmedlade vår önskan om att ta del av asylsökandes livsberättelser till vår studie. Detta resulterade i två intervjuer med respondenter som ville berätta sin historia.

Vi ville skapa en avslappnad atmosfär vid intervjutillfällena och försöka tona ner utfrågningskaraktären i intervjusituationen. Våra intervjupersoner fick därför själva välja plats och tid där intervjuerna skulle genomföras och båda paren valde sina hem. En tanke vi hade var att intervjupersonerna skulle känna sig så bekväma som möjligt för att dela med sig av sina upplevelser och erfarenheter, eftersom vi anser att detta genererar i ett mer omfattande material.

Eriksson & Näsman (1994) menar att det utgör ett metodproblem när flera personer befinner sig hemma samtidigt under intervjun. Vi upplevde just detta, då det fanns barn närvarande vid de tillfällen då vi genomförde intervjuerna. På ett sätt utgjorde detta en naturlighet i intervjusituationen som speglade deras vardag, men samtidigt utgör de ett störande moment under intervjusituationen. Bland annat uppkom avbrott i berättelserna på grund av barnens sökande efter uppmärksamhet.

Det finns tillfällen då forskaren under intervjun fattar de metodologiska avgörande som denne ska använda sig av, men detta kräver dock stor skicklighet. Att göra en intervju är ett hantverk, som inte följer metodregler på samma sätt som många andra undersökningsformer gör. Att lyckas med en bra intervju handlar många gånger om intervjuarens omdöme och skicklighet. Det kan dock förekomma standardval av metoder vid de olika stadierna av en intervjuundersökning. De kan omfattas av bland annat frågorna: Hur många intervjuer bör göras? Ska intervjuerna bandas eller skrivas? Hur ska intervjuerna analyseras? Det är en del frågor forskaren måste ställa sig innan denne börjar själva intervjun (Merriam, 1994).

Under intervjun använde vi så kallade *inledande*-, *uppföljnings*-, *sonderande*-, *preciserande*-, *strukturerande*-, *tolkande*-, *specificerande*-, *direkta* samt *indirekta frågor*. Alla de här frågetyperna har enligt Bryman (2001) sin egen specifika karaktär som fångar intervjupersonernas berättelser.

De inledande frågorna kunde till exempel handla om att vi efter ett samtal om undersökningens syfte och olika teman, frågar; *hur kom det sig att du flydde..?* En uppföljande fråga kan vara; *kan du berätta lite mer..?* Sonderande frågor är, enligt Bryman (2001) en uppföljning och fördjupning av ett svar som givits på en direkt fråga. En preciserad fråga kan lyda; *hur hanterade du det..?* Strukturerade frågor karaktäriseras till exempel av att forskaren kan säga; *jag skulle nu vilja byta tema...* Tolkande frågor innebär att forskaren redan har tolkat intervjupersonens svar för att sedan omformulera sin fråga såsom till exempel; *menar du att handläggaren uttalade sig rasistiskt..?* Specificerade frågor är enligt Kvale (1997) frågor som; *har du själv upplevt detta..?* Direkta frågor bör man, enligt Bryman (2001) helst vänta med till intervjun lider mot sitt slut, för att undvika att styra intervjupersonerna för mycket. En direkt fråga kan lyda; *är du nöjd med din handläggares*

insats..? Vid indirekta frågor kan man följa upp ett svar, till exempel; vad anser du själv om det..?

Backman (1998) menar att forskningsintervjuer fortskrider som normala konversationer men har ett specifikt syfte och en specifik struktur. I våra intervjuer har vi försökt att fånga intervjupersonernas livsberättelser. Just då det gäller dessa berättelser, tror vi att det leder till ett bättre resultat än om vi skulle ha använt oss av till exempel strukturerade intervjuer. Vi anser att det är en av de kvalitativa intervjuernas styrka att ta tillvara intervjupersonernas erfarenheter på ett naturligt sätt. Att berätta sin livshistoria är något som var och en är bäst på och vi anser att detta gynnar intervjupersonernas benägenhet att prata. Vi hade ett reflekterat förhållningssätt till kunskapen vi sökte och till den mellanmännsliga relationen i intervjusituationen.

Som intervjuare är det viktigt att motivera intervjupersonen att svara och berätta och det finns olika typer av frågor som man kan ställa för att stimulera intervjupersonen till detta. Man bör som intervjuare inte döma intervjupersonen eller dess svar, utan förhålla sig så neutral som möjligt samt försöka omformulera och sammanfatta vad som sagts för att få fram eventuella oklarheter i svaren. Det finns tre variabler i intervjusituationen som avgör hur samspelet mellan informanten och respondenten fungerar: informantens personlighet och färdigheter, respondentens attityder och inriktning samt hur de båda parterna definierar situationen. De olika faktorerna styr *vad* som framkommer under intervjun (Merriam, 1994).

Som Backman (1998) föreslår, använder vi även oss av *tystnaden* för att invänta att intervjupersonen skulle berätta mer om det pågående samtalsämnet. Tystnad visar enligt Kvale (1997) att forskaren genom denna metod kan driva intervjun vidare. Fellingner (2002) menar också, att tystnaden kan användas som en metod för att få veta mer, vid de tillfällen man känner att intervjupersonen har mer att berätta. Denna metod ger dessutom intervjupersonen tid för eftertanke och reflektion. Under våra intervjutillfällen hade vi stor användbarhet av denna metod. Att genom tystnad invänta kompletterande svar från våra respondentpar, visade sig framgångsrikt, på grund av att vi på så sätt fick utförligare svar. Under tysta sekunder reflekterade respondenterna och deras eftertanke bidrog till mer djupgående berättelser. Avstämningar under intervjuerna gjordes löpande för att kontrollera att våra tolkningar av det som sades blev korrekta. Vi använde oss av *ljudband*, det vill säga en bandspelare, där vi spelade in intervjuerna, som totalt varade mellan två till tre timmar.

Kvale (1997) menar att intervjun blir bättre då det ställs korta frågor som leder till långa svar. Även omfattningen av spontana, rika, specifika och relevanta svar, är en viktig ingrediens i en lyckad intervju. Det är också viktigt för intervjuns kvalitet, hur den som ställer frågorna klargör frågans innebörd och följer upp de relevanta aspekterna i svaren. Den ideala intervjun tolkas under själva processen och forskaren försöker då verifiera sina tolkningar av intervjupersonens svar under själva förloppet. Att intervjun är naturlig och självkommunicerande är också en viktig aspekt. Eftersom en del av våra respondenter har ringa svenskanspråk genomfördes intervjuerna mestadels på engelska. Därigenom fick vi under tiden *direktanalysera* och kontrollera om våra tolkningar av det som sades var korrekt. Detta för att motverka eventuella missförstånd som annars eventuellt kunde ha uppkommit. I slutet av varje intervju frågade vi respondenterna om de hade något att tillägga, eller undrade över något samt om vi fick återkomma med eventuella följdfrågor, ett par fall gjorde vi det. De två skriftliga intervjuerna som genomförts behövde i och med själva textformen aldrig transkriberas.

På grund av att vi gav våra respondenter stort utrymme under intervjutillfällena frambringades stor spontanitet och emellanåt ledde samtalen in på spår som inte var relevanta för vår studie. Därav valde vi att endast transkribera den information som innefattades av våra olika teman. Transkriberingen innebar att vi lyssnade av ljudbanden och skrev ner det som kändes relevant för studien för vår avgränsning. Genom utskriften förbereddes den empiriska

texten för analys; detta genom att vi sorterade in texten i kategorierna dåtid, nutid samt framtid. Materialet analyserades sedan utifrån undersökningens syfte och frågeställningar.

Genom verifiering fastställdes intervjuresultatets generaliserbarhet, reliabilitet och validitet. Sedan rapporterades resultatet av undersökningen och de använda metoderna i en form som motsvarar vetenskapliga kriterier, som beaktar de etiska aspekterna av undersökningen och leder till en läsbar studie (Kvale, 1997).

Våra respondenters livsberättelser börjar med bara en *kort* beskrivning av deras bakgrund, på grund av att det ger en bild av respondentens position i förhållande till andra människor och eftersom studiens fokus ligger på tiden under väntan för att erhålla permanent uppehållstillstånd i ett nytt land. Därför kommer vårt huvudsakliga material behandla just denna period i våra respondenters liv för att gestalta livsformen de lever i; det vill säga *nutiden*; men resultatet speglar även deras framtidstro. Enligt Merriam (1994) är detta lämpligt för att skapa en bättre förståelse av den dynamik som ligger bakom respondenternas redogörelse. Frågor som däremot rör erfarenheter och beteenden syftar till att *ge beskrivningar* av erfarenheter och upplevelser, medan åsikts- och värderingsfrågor vill *förmedla hur* intervjupersonen tänker. För att ge en förståelse av de känslomässiga reaktioner som uppvisas kan man ställa frågor som syftar till att handla om känslor. Vanliga kunskapsfrågor är till för att ta reda på *vad* intervjupersonen *anser* om viss fakta eller ett visst ämne.

Vi använde oss av Beckers (1998) ”trick”, genom att bland annat ställa frågan *hur* istället för *varför* under intervjuerna. Detta, eftersom det gav större möjligheter för våra respondenter att själva forma sina svar och ge nyanser och personifierade svar till vårt empiriska material. Syftet med intervjumanualen var att under intervjuens gång kunna boka av de olika samtalsämnena. Många av frågornas turordning berodde på hur samtalen fortlöpte och vi försökt styra samtalen så lite som möjligt.

Genom att *direktera* våra respondenter, anser vi att vi fångade upp rösterna på ett naturligt sätt. Enligt vår uppfattning frambringar citat även nyanser, personifierar berättelserna samt gör resultatet mer levande. Dessutom anser vi att det styrker vårt resultat och gör det mer trovärdigt. Genom citat framträder respondenterna som personer och enskilda röster gör sig hörda.

I resultatdelen har vi lämnat utrymme för att läsaren själv ska kunna tolka utsagorna, för att vi i ett senare skede redovisar *vår* tolkning av empirin.

7.4 VALIDITET OCH RELIABILITET

En valid undersökning kännetecknas av att man mäter det som är fastställt i frågeställningen. Validitetsproblemet uppstår till följd av att vi som forskare befinner oss på två plan. Vi befinner oss på teoriplanet när vi ska arbeta med att formulera en problemställning och tolka resultaten av en empirisk undersökning, och på empiriplanet när vi ska samla in och behandla data (Holme & Solvang, 1997).

I kvalitativa forskningsprocesser läggs inte så stor vikt vid frågor som rör mätning. Validitet handlar om hur man observerar, identifierar eller ”mäter” det man säger sig göra. Vid kvalitativa studier som denna, med små urval, eftersträvar man i första hand en *hög intern validitet*. Validiteten har mer koppling till vår egen förmåga att samla in informationsrika beskrivningar, snarare än urvalsstorleken. Med reliabilitet menas hur pålitliga mätningarna är. Då det gäller en kvalitativ forskning är det omöjligt att ”frysa” en social miljö och de sociala betingelser som undersökningen avser. Det handlar också om hur forskaren ska tolka det denne ser och hör (Bryman, 2001).

Då det gäller reliabiliteten i denna studie skulle vi kunna göra om samtliga intervjuer med samma respondentpar, men då skulle troligen inte svaren bli exakt desamma. Parens bakgrund

har ju inte förändrats och därmed skulle de genomgripande livshistoriska berättelserna bli desamma. De nya händelseförloppen i deras liv skulle däremot ge nya infallsvinklar till den nya studien.

Undersökningen blir valid om vårt syfte och våra frågeställningar blir besvarade. Vi kan dock inte vara säkra på om respondenterna kommer att undanhålla viktig information under intervjutillfället. En valid undersökning kännetecknas av att man mäter det som är fastställt i frågeställningen. I kvalitativa forskningsprocesser läggs dock, enligt Bryman (2001) inte så stor vikt vid frågor som rör mätning.

7.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN

Precis som inom all forskning, menar Sveningsson, Lövheim & Bergquist (2003) att forskare hela tiden måste ta hänsyn till de etiska aspekterna. Dessa riktlinjer som finns är en vägledning för forskaren och innefattas av fyra huvudkrav. En av dem är *informationskravet*, som betyder att forskaren måste informera de berörda om att forskning pågår och dess syfte. Då kontakt upptogs med våra respondenter genom att vi försäkrade dem om deras anonymitet samt att intervjuresultatet endast skulle användas till vårt uppsatsarbete. Under intervjutillfällena informerade vi dessutom dem om att de när som helst kunde avbryta intervjun, samt att de inte heller behövde svara på de frågor som de upplevde att de av någon anledning inte ville svara på. Vid några tillfällen ville de inte svara och då gick vi vidare till nästa fråga.

En annan är *samtyckeskravet* som går ut på att respondenten själv kan bestämma om och hur länge denne vill delta i undersökningen. Dessutom gäller *konfidentialitetskravet*, vilket betyder att deltagaren är helt anonym samt att all personlig information tas omhand på ett sådant sätt att inte obehöriga ska kunna ta del av den. Till sist gäller *nyttjandekravet* och med detta menas att det insamlade materialet endast får användas till forskningsändamål. Dessa punkter ska ses som riktlinjer och inte som lagar (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003).

Efter datatranskriberingen kände vi att det var viktigt att bevara den så kallade *konfidentialiteten*, vilket innebär att privata data som identifierar intervjupersonerna inte kommer att redovisas. Därav har vi valt att inte redovisa personernas namn utan valde att namnge intervjupersonerna efter personifierade, fingerade namn. Detta för att vi lättare ska hålla isär respondentparen och för att det är viktigt att benämna dem vid namn då det handlar om olika fallbeskrivningar. Vi nämner heller inte deras ursprungsland, var de är bosatta i Sverige och inte heller avslöja någon annan information som kan identifiera dem. I de fall respondenterna har nämnt namnet på sina barn, har vi valt att i citaten skriva "barnet" och vi har förhållit oss på liknande sätt i andra fall, såsom då det till exempel gäller deras hemländer.

Av etiska skäl har vi valt att inte förändra intervjupersonernas uttalanden under transkriberingen, då det gäller grammatik och meningssammansättningar eftersom vi anser att individen uttrycker sin personliga karaktär och ger viktiga nyanser genom sitt sätt att tala, därför känns det fel att ändra detta bara för att leva upp till korrekt svenska.

Under intervjusituationerna uppstod för respondenterna, flertalet gånger, upprivande och omtumlande frågor och situationer. Detta yttrade sig genom att respondenten bland annat brast ut i gråt. Vid dessa tillfällen fick vi tänka på hur vi skulle förhålla oss, både som intervjuare och medmänniska, samt att försöka naturligt integrera dessa två roller.

Under intervjun tvingas forskaren rannsaka sig själv då det gäller att hålla närhet eller distans, samhörighet eller främlingskap, att utnyttja eller utnyttjas, att gripa in eller låta vara, att företräda eller dominera, att vara medmänniska och professionell (Eriksson & Näsman, 1994). Efter intervjun samtalade vi med respondenterna om att intervjusituationen hade rivit upp svåra minnen och känsliga ämnen som lett dem till att återigen reflektera över dessa.

Detta gjorde vi på grund av att få ett avslut på intervjusituationen där respondenterna kände sig väl tillmodsa.

7.6 DATAANALYS

Vi har valt att använda oss av ett hermeneutiskt synsätt i vårt arbete, det vill säga en tolkande metod. Resultatdelen börjar med att vi presenterar våra intervjupersoner. Sedan analyseras det empiriska resultatet utifrån våra olika kategorier. Det handlar både om *meningskoncentrering*; alltså hur intervjupersonerna *själva* uppfattar vad de säger, samt *meningskategorisering* av våra olika områden. Kategoriseringen av materialet har inneburit ett smidigt sätt att bearbeta våra data på och vi valde att kategorisera resultatet efter tidskategorierna *dåtid*, *nutid* och *framtid*. Empirin analyseras utifrån tidigare forskning och dels utifrån teorier som vi redovisar i teoriavsnittet. Vi kan inte dra några giltiga slutsatser och sanningar om olika livsformer och vardagsliv genom studiens resultat och slutsatser. Däremot kan vi urskilja vissa allmänna tendenser om hur livet under väntan på uppehållstillstånd gestaltar sig, utifrån vad våra respondenter har sagt. Vi får genom livsformsanalysen fram hur olika delar av livsberättelserna hör ihop med varandra; hur livet skapas. Bakgrund och erfarenheter påverkar händelser senare i livet och blir en del av mänskliga strukturer, som skapar livsformer (Jacobsen & Karlsson, 1993).

7.7 METODDISKUSSION

Under vår empiriska datainsamling har vi mötts av både framgångar och motgångar. Vi fick via snöbollsurval kontakt med olika par som ville delge sin historia, men som inte klarade av att genomföra intervjun. Detta eftersom deras situation hade förändrats genom negativa beslut från Migrationsdomstolen. Bland annat skulle det ena paret snart få sitt första gemensamma barn, då de fick beskedet från Migrationsdomstolen att den blivande fadern endast fick stanna i Sverige tills barnets födelse. Däremot har de par som genomfört undersökningen gett oss en omfattande empiri. Det faktum att vi valde att intervjua respondenterna parvis, var på grund av att vi ville spegla deras gemensamma vardagsliv och historia. Vi utgår ifrån att paren inte har något att dölja *inför varandra* i just de frågor som rör asylprocessen, eftersom de lever sitt liv tätt förbundna i en gemensam oro och plågsam väntan. Vi utgår även ifrån att respondenterna inte heller har någonting att dölja *för oss*. Därför bedömer vi studiens trovärdighet som relativt hög, eftersom våra respondenter själva upptog kontakt med oss och frivilligt ville delge oss sin berättelse.

Under intervjusituationerna har vi styrt samtalen så lite som möjligt, för att fånga våra respondenters *livsberättelser*. Just då det gäller levnadshistoriska berättelser, anser vi att det leder till ett djupare och mer nyanserat resultat än om vi skulle ha använt oss av till exempel strukturerade intervjuer. Vi menar att det är en av de kvalitativa intervjuernas styrka att ta tillvara intervjupersonernas erfarenheter på ett naturligt sätt. Att berätta sin livshistoria är något som var och en är bäst på och vi är övertygade om att detta gynnar intervjupersonernas benägenhet att prata. Självfallet är inte alla undersökningens intervjuer av samma karaktär eller kvalitet då något respondentpar inte var så öppna och benägna att dela med sig av sin livshistoria. Varken vi eller våra respondenter har engelska som förstaspråk och därav kan vi ha gått miste om nyanser i berättelsen samt kan feltolkning och missförstånd ha uppstått. Vi har dock försökt att undvika detta genom att kontinuerligt ifrågasätta om vi förstått och uppfattat respondentens svar korrekt. Vi valde att inte översätta utsagorna från engelska till svenska, eftersom vi anser att berättelsen på så sätt blir mer personifierad och nyanserad.

Genom att det under en intervjusituation befann sig barn hemma skapade det en helhetsbild av respondenternas vardagsverklighet, vilket vi upplevde som positivt. Vi fick

dessutom, genom att barnen fanns närvarande, se respondentparet i olika roller, såsom till exempel förälder, kvinna/man, men detta kan också utgöra ett *metodproblem*. I och med barnens sökande efter uppmärksamhet, som emellanåt utgjorde avbrott under intervjun. Att vi använde oss av tystnaden, genererade i uttömmande och nyanserade svar från våra muntliga respondenter.

Respondenterna som svarade skriftligen kontaktade oss på grund av sitt intresse av att göra sin historia uppmärksam. De påpekade att det är viktigt att skriva om detta ämne, eftersom det är ett sätt att förmedla verkligheten för dessa människors utsatthet. Dessa intervjuer genomfördes med hjälp av mailkonversation, där vi fortlöpande fick återkomma med uppföljande frågor till respondenterna för att få tillfredställande svar.

Då forskarna har sitt engagemang hos de som lever på samhällets skuggsida, kallas detta enligt Eriksson & Näsman (1994) för *underdog-studier*. Vi anser att den här typen av frågor är viktiga och under våra högskolestudier har vi införlivat ett kritiskt förhållningssätt, vilket under studiens gång gjort att vi hållit oss till forskarrollen och försökt vara så objektiva som möjligt. Vi tycker oss få en rättvis och sanningsenlig bild av respondenternas vardagsverklighet, genom att noga transkribera intervjuerna, citera deras utsagor samt få våra frågeställningar besvarade. Därigenom tycker vi oss kunna uppfylla de förväntningar som finns på oss, både utifrån vetenskapen samt från våra respondenter.

8. RESPONDENTERNAS RÖSTER

Livsberättelserna utgör endast en kort bakgrundsförklaring för att sedan fokuseras på livet *just nu*, det vill säga våra respondenters väntan på uppehållstillstånd. Resultatet speglar hur studiens respondenter uppfattar, upplever och strukturerar sin vardagsverklighet. Genom undersökningens tematiseringar blir varje respondents röst hörd, utifrån deras egna livsberättelser. Att citera dem gör studien mer rättvisa utifrån deras livsvärld.

8.1 PRESENTATION AV RESPONDENTERNA - DÅTID

I detta avsnitt presenterar vi kort våra respondentpars historia, för att läsaren skall få en bakgrundsbild av undersökningens olika fallbeskrivningar. Eftersom upplevelser och erfarenheter fundamentalt ligger bakom varje individs levnadshistoria.

8.1.1 LUCILO & ELISABETH

Här i Sverige bor familjen i en marklägenhet i en liten stad. Förutom dem själva, består familjen av ett gemensamt barn, samt ett barn från Elisabeths tidigare förhållande. Elisabeth är sjukskriven på grund av depression och Lucilo väntar fortfarande, efter två avslag, på Migrationsdomstolens slutgiltiga besked på hans asylansökan.

Lucilo berättar att han i ursprungslandet bodde i ett hus gjort av lera. Där bodde han med sina föräldrar, mormor och sex syskon i en liten by. Han säger:

Vi hade två sovrumme, en köke och som badrum... ungefär. Mamma, bor kvar. Pappa och farfar dödade... Där jag studerade till åttonde graden. Slutade skolan var jag femton år.

Landet är förhållandevis fredligt men i det området han kommer ifrån är det fortfarande krig. Korruption är ett vanligt fenomen och människorna svälter medan presidenten lever i välstånd men tvingar unga pojkar från sjuårsåldern att bli barnsoldater. Han berättar:

Sjuårig pojke sätts ut i krig. När man sover hörs bomber och skottlossning. Alla rädda: det börjar igen... kriget. Militären komma klockan fyra på morgon... knacka dörren och hämta alla pojkarna. Jag blev aldrig tagen till militären men har varit med om krig. När jag var tio

och tolv år var det värst. I byn krig, då människor låg döda på gatan i flera dagar. Stor maskin kom och tog bort dem i ett stort grav... som ett stor hål i marken. Mest vanliga människor som dör, civila. Jag såg en man som militären sköt med sjutton skott... han var ju redan död... men dom bara fortsatte... En gatubarn sa till pressen att: ”det här kriget kommer aldrig att sluta... Min dröm är att smaka ett stort äpple”. Dagen efter kom dom och dödade honom.

Kvinnan avbryter och säger:

Då är inte drömmarna och förväntningarna på livet stora... när den största drömmen är att få smaka på ett äpple. Annars är det så att all utländsk radio och tv slängs ut ur landet av regeringen. Man får inte visa hur verkligheten ser ut där nere. Bara det regeringen vill ska visas ut.

Enligt paret styrs nyhetsrapporteringarna och den mediala verksamheten fullt ut av landets regering. Invånare som rapporterar annat än vad som regeringen anser önskvärt, straffas på det mest brutala vis.

Lucilo berättar att han kom till Sverige hösten 2004 på grund av att han kände sig hotad för att hans släktingar var med i gerillan som motarbetade landets regering:

Farfar, far, farbror var med i gerillan. Farbror försvann han... hotad och flydde, någonstans... vi visste inte var... Militären hos oss kolla om han var där hos oss, för dom vill sätta han i fängelse eller döda han. Dom sa att hitta vi inte han – vi kommer och hämtar dig... Min pappa var ”kapitan”. Militären tar slakten om de inte hittar den dom vill... då straffas de nära.

Jag flydde liten by bredvid men alla känner alla, som här i Sverige. Sen jag åkte till storstan och min kompis jag hade där hjälpte mig att fly till annat land. Han jobbade stort bolag bokade sista minuten med oljebolags flygplan. Så han hjälpa mig, jag hade bara lite pengar själv. Han bokade från bolaget han jobba cirka 8 000 kronor det kosta.

Han menar att man i hans hemland hjälper varandra i större omfattning, än vad vi många gånger gör här i Sverige. Alla hjälper alla där, på grund av att ingen vet vem som står näst på tur då det gäller utsatta situationer.

8.1.2 CRICOLIA & CHRISTER

Cricolia är en kvinna från ett afrikanskt land som snart varit bosatt i Sverige under tre år. Hon kom hit på grund av tragiska familjeangelägenheter, med anledning att vårda en nära anhörig som råkat ut för en olycka. Detta par väntar på att deras tredje och sista beslut skall fattas av Migrationsdomstolen. Familjen i ursprungslandet består av föräldrar och åtta syskon. Hon berättar om sitt liv i Afrika:

I was staying in the capital with around four million people. I worked as a hairdresser. I worked throughout the week, seven days a week. It was hard and not so much money, thou I liked my job and I had a lot of clients. I took care of my cousins daughter who died of aids and my younger sister who had a son. So we were staying the four of us in a small house. It was a small family. I loved and miss it a lot. We all depended on the little money I was earning. My family is not so poor. My father being a former headpostmaster, he can afford to take care of the family.

Hennes liv i hemlandet har inte präglats av misär och skiljer sig därmed från våra övriga respondenters liv. Hon saknar sin familj, men har nu hittat en svensk partner som hon vill skapa ett nytt liv och en framtid med.

8.1.3 BELLA & LYIWO

Bella och Lyiwo är ett gift par som våren 2007 fick ett positivt besked från Migrationsdomstolen. De har valt att berätta sin historia från den tid då Lyiwo levde som gömd flykting och sökte asyl här i Sverige. Numera har han ett permanent uppehållstillstånd. Lyiwo var tidigare bosatt i huvudstaden i ett afrikanskt land, där han arbetade som transportplanerare, så kallad speditör. Familjen utgjordes av en pappa, två mammor och fjorton syskon. Han kom till Sverige för två år sedan på grund av den politiska situationen som råder i hemlandet. Dessutom fanns det ”personliga skäl” för honom att stanna, men dessa ville han inte delge oss. Landet är också korrumperat och styrs av mutor. Både polis och militär motarbetar folket. Då han var i artonårsåldern var det strejk och folket kastade sten på polisen. Efter ett tag låg det trettio döda människor i vattnet. Lyiwo berättar:

I saw thirty dead people in the river; a woman with a baby inside... Many of my friends are dead. I have seen a lot of tortyr... but I also hade personal threat... so it wasn't just political... Jag komma with båt from Afrika to Russia, with a friend. Sen lastbil to Sverige. Två människor i bilen. The man in båt fixed it. I was... tuberkulos. It took two or three weeks med båt. Jag höra med Sverige in school before and jag hade my cousin here. My cousin is here permanently.

Paret träffades våren 2005 då Lyiwo levde gömd på grund av att han inte blev beviljad uppehållstillstånd. Bella har som ung bott utomlands och fick då ett stort intresse för antirasism och med tanke på den islamfobi hon upptäckte fanns omkring mig. Det var det som gjorde att hon engagerade sig i asylfrågor. Det har gjort ett starkt intryck på henne. Hon anser att situationen för asylsökande nu har förvärrats, vilket har gjort att hon fortsatt engagera sig. Bellas engagemang i dessa frågor gjorde att kärlek uppstod mellan henne och Lyiwo och de blev ett par. De har nu varit tillsammans i två år och lever numera som gifta, utan barn.

8.1.4 MAGDA & ILLRICHE

Magda studerar och Illriche tillhör sporteliten i hemlandet. Paret träffades på en nattklubb i en större stad i Sverige. Efter två veckor berättade han om sin situation och svårigheterna att få uppehållstillstånd. De fick ytterligare två veckor tillsammans innan deras *kamp* mot de svenska myndigheterna började:

Vi fick två veckor i frihet, lyckligt ovetandes *ler* sen började kampen... Han frågade mig om jag kunde föra den tillsammans med honom och eftersom jag redan var kär och förlorad vid det laget, så kunde jag ju inte säga nej. Jag älskade honom redan och tanken på att han skulle bli utvisad, utan möjlighet att komma tillbaka kändes som knivar i magen på mig. Kampen började... Så vi har haft ett annorlunda förhållande om man jämför med andra par i Sverige. Vi har fått kämpa mycket för att *få* vara tillsammans, annars brukar ju den biten vara given i alla fall och par får kämpa om andra saker...

Magda och Illriche har varit ett par i cirka ett år. De har inga barn. Illriche fick sitt tredje avvisningsbeslut hösten 2006 och en månad efteråt gifte de sig; de vågade helt enkelt inte vänta längre. De ville öka möjligheten för honom att komma tillbaka hit och för att ingen av dem kunde stå ut med tanken på att han skulle åka härifrån. De ville försäkra sig så mycket som möjligt om att han skulle kunna komma tillbaka till Sverige. I dagsläget befinner sig Illriche i hemlandet i Afrika, för att därifrån söka familjeanknytning till Magda här i Sverige.

8.2 VARDAGSLIV - NUTID

Vårt huvudsakliga fokus ligger på våra respondenters nutidsberättelser om hur deras vardagar ser ut. I detta avsnitt berättar de hur deras livsspecifika karaktärer formas och blir till ett faktum i dagsläget.

8.2.1 ELISABETH & LUCILO

Paret berättar att de inte känner sig betrodda och att deras kärlek ständigt ifrågasätts av de svenska myndigheterna. De ställer sig undrande till att de som vuxna människor inte själva får bestämma över sin kärlek och de vill ställa frågan direkt till beslutsfattarna; ska vuxna människor inte få välja vilken livspartner de vill, oavsett ursprung. Elisabeth beskriver hur hon upplever att de motarbetas av myndigheterna:

Hur man än anstränger sig blir det bakslag hela tiden... Migrationsverket säger att de vill ha ett visst bevis, papper... det är jättemycket jobb att fixa fram det... hans mamma är jättesjuk där nere, ändå... Ja, fixar man det papperet... men de är aldrig nöjda. Då tror de inte att det är äkta. Fast ambassaden säger att det är äkta... de är vana att se såna papper... men inte Migrationsverket... de bara skiter i det... man blir så ledsen... hur vi än anstränger oss... fixar fram hans släktträd från Afrika och så... jättemycket jobb.. det hjälper inte.

Lucilos historia blir inte betrodd av de svenska myndigheterna trots att han utsatts för förföljelse, våld och tortyr i det inbördeskrigsdrabbade hemlandet.

Vardagslivet för Lucilo består av återkommande mardrömmar som stör nattsömmen och det påverkar även det allmänna välbefinnandet:

Jag har ju mardrömmar om kriget. Om att jag tvingas skjuta människor. Döda eller dödas. Torteras... Jag har blivit slagen med vapen och järnrör av polis och militären. Till exempel om jag tvättar bilar för att få pengar till mat kommer de och slår dig till du ger han pengarna. Om man försöker göra uppror dödas man eller torteras man. Ändå är det ett jätterikt land: diamanter, guld, olja, kakao. Ändå svälter folket. Barn som dör dagligen... jättemånga. Det är inte som här... Polisen kan vara taskiga och rasistiska och tro att det alltid är invandrades fel... men så är det inte... men de tror det. Kollar alltid upp oss först.

Han upplever att svensk polis främst riktar sina misstankar mot invandrare och framförallt svarta. Då han bodde i Migrationsverkets lägenhet, genomsöktes den vid ett flertal tillfällen av polis som letade efter stöldgods. En av anledningarna till att han anser det positivt att ha blivit sambo med Elisabeth, är att han då inte längre utsätts för dessa kränkande handlingar i hemmets sfär.

Elisabeth menar att eftersom Sverige har undertecknat FN:s barnkonvention, innebär det ett brott att inte låta Lucilo stanna hos deras gemensamma barn. Upprörd beskriver hon hur hon upplever vardagslivet just nu:

Ett helvete... ett rent helvete... Vi borde vara som mest lyckliga nu... med vår lilla familj som vi har skapat men de tar all glädje ifrån oss... Våra barn verkar inte ha samma rättigheter som andra svenska barn; rätten till båda sina föräldrar. Andra ska bestämma över vårt liv, vårt öde och vår familjs framtid. Det enda som är bra att vi fortfarande är tillsammans, annars är det katastrof... verkligen katastrof... trött och förtvivlan, utmattad är jag. Känsломässigt utmattad. Man försöker hela tiden att inte tänka på det. Man lever som i ett vakuum. Jag är deprimerad och äter antidepressivt. Försöker leva ett normalt liv men det går ju inte när det är såhär *gråter och gestikulerar*. Vi trivs jättebra som familj men de har ju ändå tagit bort den mesta glädjen från vår familj. Den har de tagit ifrån oss den tiden... hur mycket man än älskar varandra så sliter det på förhållandet. Det är precis som om de är ute efter att knäcka oss... och vår kärlek. Jag tror de väntar ut oss... att vi inte ska orka längre och att kärleken ska dö... men de dödar oss under tiden. Vi försöker göra allt som

Migrationsverket vill men det duger aldrig. Postlådan, dagens höjdpunkt... glad men... det som ligger däri kan förstöra många dagar framöver... ja det är liksom en klump i bröstet hela tiden ändå... ska där ligga ett negativt besked i posten idag igen... då andra har bestämt över vår framtid...

Längtan efter att själv ha makten över sitt eget och familjens liv och framtid, är paret's högsta önskan. De eftersträvar ett liv där de får vara tillsammans och där inte olyckan kommer som ett brev med posten.

Paret berättar om hur de sköter och delar upp de vardagliga sysslorna; Lucilo sköter mestadels hushållsarbetet och omsorgsarbetet:

Ja... lagar maten gör vi lika ofta. Jag handlar mest... jag har ju körkort. Då är han hemma med barnen. På nätterna tar han allting, hela nätterna, så att jag ska få sova. Jag försöker avlasta honom under dagarna. Jag behöver nattsömnen, annars blir jag så lättirriterad och det går ut över barnen... det är inte rättvist mot dom. Det har varit psykisk stress en längre tid och jag är alltid trött... mer eller mindre.

Elisabeth menar att hon utför vissa hushållssysslor av kärlek till Lucilo, som till exempel att stryka hans kläder och laga en extra god måltid.

Lucilo upplever att han inte får leva som den man han vill och att utan hjälp från psykolog hade han inte klarat sin vardag under år av väntan:

Känner mig frustrerad. Kan inte göra något åt situation... känner mig maktlös. Dåligt, ibland sådär... och man lider mer med detta psykiska.. som jag sa till psykolog... det är fruktansvärt jobbig *Elisabeth gråter*. Hade vi inte haft stöd från psykolog då hade vi inte klarat det. Hon är jättebra och gör allt hon kan för att hjälpa oss... tur som har henne... Vet inte när jag ska gå, eller stanna... lämna min familj... jag får inte bestämma själv. Jag är ju mannen. Hemskt det är...

Då Lucilo flyttade från Migrationsverkets lägenhet för att bli sambo med Elisabeth sänktes hans ersättning från 2 300 kronor till 1 800 kronor i månaden. Eftersom Elisabeth är sjukskriven från en tjänst på 80 procent, betyder detta att familjen totalt får ut 13 000 i månaden där räkningarna uppgår till 9 000 kronor. Resterande 4 000 kronor ska räcka till vardagliga omkostnader för fyra personer. Elisabeth säger att i och med den ekonomiska situationen, sitter de i sin lägenhet nästan hela tiden:

Det hade varit kul att kunna "balla ur" någon gång, shoppa loss eller nåt... men bara vi ska tanka bilen för en hundralapp så måste det planeras. Tror fan att man måste leva på samhället om man inte får jobba... för fan låt dem jobba... Och svartjobba... får man inte... men vem fan klarar sig på 1 800 kr i månaden när man har familj...

Paret förlovade sig åtta månader efter att de träffades. Då hade Lucilo planerat frieriet och överraskade Elisabeth med att spela deras favoritlåt via musikvideo och hade en ros i ena handen och ringasken i den andra. Lucilo berättar om den allra första gången då de träffades och känslorna kring detta:

Hos kompis vi träffas... det hade stor betydelse... pratades lite. Man kände nåt varmt... Mitt hjärta dunkade hårt. Jag var lite rädd orolig hur hon skulle reagera om man skulle berätta någonting... min historia. Men det gick inte att stoppa. Hon var inte rädd. Sen dess pratade vi varje dag. Bytte nummer och så blev det.

Lucilo berättar att de flesta vänner han har är afrikaner i liknande situation, men har även ett fåtal svenska vänner som han fått genom Elisabeth.

Då vi ber paret att beskriva sina känslor kring bemötandet de får av Migrationsverket, är de rörande överens:

De är så jävla känslokalla, fy fan... om de bara gjort det med känsla... Alla är inte trevliga... tio procent är trevliga. Visa känslor. Jag vill att de åker ner till Afrika oanmälda och ser hur läget är – i verkligheten... Istället för att läsa på Internet om vad som händer, för det är inte verkligheten som visas... eftersom regeringen ser till det... Att få se det verkliga livet. Oanmält. Jätteviktigt. Ingen ska veta att de kommer och undersöker... Jätteviktigt.

Paret är frustrerat över att myndigheterna saknar fakta om de verkliga förhållandena i afrikanska länder. Asylsökande därifrån inte blir betrodda och upplever sig ovärdigt behandlade i vårt samhälle; som ska kallas demokratiskt. De menar att myndigheterna inte vill tro på berättelser från Afrika och vägrar tro att det som sägs verkligen är sant.

De känner sig illa behandlade av Migrationsverkets personal och Elisabeth berättar om ett specifikt tillfälle vid ett besök hos parets handläggare:

Vi blir dåligt bemötta och kränkta. Mycket kränkta... förklarar för oss... som om vi vore barn. De har ingen inlevelse... och visar inte nån förståelse... att kunna identifiera sig när man har flytt... det är ju ingen solsemester... att han skulle ut och resa, eller så... de allra flesta där saknar medmänsklighet. Vi har fått höra: "Jag jobbar för Migrationsverket och är ingen assistent för dig." Man börjar gråta... det är ångestladdat... man lämnar dem alltid ledsen, besviken och frustrerad.

Paret beskriver att det mestadels är Lucilo själv som sköter all kontakt med Migrationsverket, eftersom Elisabeth inte känner sig tillräcklig stark och har lätt för att börja gråta:

Hade jag inte haft familj... man tänker mest familj... därför gör jag inget dumt. Man skulle vilja säga nåt dumt tillbaka. Hur trevliga vi än är så får vi bara skit från det... Man önska att gör ditt jobb men gör det med känsla och förstå... Om man förstår mer och förklarar... De ska inte förneka det vi känner...

Vi ställer frågan hur paret påverkas av att vänta på besked från Migrationsdomstolen säger Lucilo att hela situationen drar ner hela familjen och tär på psyket. Han tycker det är väldigt jobbigt att varken få studera eller arbeta och mår mycket dåligt på grund av detta. Elisabeth svarar med att brista ut i gråt och säga:

Frustrerande! Absolut. För detta dödar... det tar för mycket på psyket... det är mycket lång väntetid. Annars kunde man fått göra något annat. Och barnen lever i detta... växer upp så här... Man kan inte bara sitta och vänta utan att bilda familj. Det är känslor med i bilden, mycket känslor. Skulle man bara frysa sitt liv i tre år... och inte göra någonting... då kan man likaväl vara död.

Elisabeth och Lucilo känner sig motarbetade och ställer sig frågande till hur Migrationsverket ser på kärlek:

Är kärleken ett vigselbevis, ett barn eller vad? De verkat till att sätta en högre kärleksvärdering på ett vigselbevis, än ett barn av kött och blod. Vi har försökt att gifta oss, men får inte igenom hindersprövningen. Ambassaden i Stockholm ser att hans papper är äkta, men det gör inte det lokala Migrationskontoret. Därför får vi inte gifta oss... och han får inte stanna...

Elisabeth tog kontakt med en kyrka i hemkommunen, där hon skänktes femhundra kronor till advokatkostnader, för att göra ett sista försök att få Lucilo att stanna i Sverige. Paret har nu överklagat beslutet för allra sista gången, men att det inte är säkert att Migrationsöverdomstolen, det vill säga Kammarrätten i Stockholm, tar emot deras ärende. Hon menar att det är upp till beslutsfattarna nu:

Det sista är nu att han ska åka tillbaka och söka anknytning hit. Det är ett skämt... hur ska det gå till att komma tillbaka till oss... det tar ÅR... om han nu kommer tillbaka...

Eftersom jag inte sitter på något sparkapital, kanske jag aldrig får se honom igen. *gråter* Advokaten säger att vårt ärende har nått högsta instans och att det inte finns något mer att göra...

Lucilo önskar att Migrationsverket skulle informera asylsökande bättre och menar att det är viktigt att bli informerad om sitt eget liv, eftersom det ligger i händerna på beslutsfattarna. Han uttrycker att han ibland uppfattar det som om asylärenden är som ett lotteri.

De skulle berätta information. Och ger svar till människor om de får stanna eller inte. Sex månader... man vet om man får stanna eller inte... maximalt ett år... inte mer... människor klarar inte vara människor om man väntar längre... livet försvinner... Ja... det finns inget "liv"! Det är ett lotteri.

Att väntetiden har påverkat familjens välmående framkommer tydligt under intervjun och hela familjen har tvingats uppsöka hjälp på grund av sin oro. Elisabeth har dessutom fått diagnosen depression.

Ja hela familjen besöker barn- och vuxenpsykiatri och jag är sjukskriven i ett halvår nu på grund av depressionen och Lucilo mår dåligt för att han inte *får* göra någonting, varken skola eller jobb.

Lucilo säger vidare:

Ja, man blir idiot. Man får inte komma hemifrån är som ett fängelse... vårt liv, som det är nu... bara sitta här... det frustrerade... att göra ingenting... det känns hopplöst... på familjegruppen, kurator... hjälpa oss. Hade vi inte psykolog och lugna och stötta oss hade vi inte klarat detta.

Då vi under intervjusituationen samtalar om deras ärende; om varför de själva tror att det tar så lång tid för Migrationsverket att fatta beslut i *deras* ärende, svarar Elisabeth:

Dokument. Släkträd. Skickades till översättning. Ambassaden i Stockholm såg att dokumentet var äkta men inte Länsrätten... Faxa! Faxa! Det är bara att faxa! Lyft luren... eller gör *någonting*!! Kontrollera *en* extra gång. Men det gör de gör det inte... Ingen ansträngning och ingen känsla för sitt jobb! Det handlar om människors liv!

8.2.2 CRICOLIA & CHRISTER

Cricolia och Christer har varit tillsammans i två år och är nu förlovade. De bor i en villa på landsorten, utan barn. Christer har arbete och Cricolia har läst svenska på SFI (svenska för invandrare) men nu har hon en praktikplats som hon finner mycket glädje i:

Before I started going to school it was hard and boring. Every single day was a wasted day. I wanted to do some thing more apart visiting my sister. Today I see a well-done day. This is because I finished SFI and am on practice for eight hours a day which feels great.

Paret menar att de klarar sig ganska bra ekonomiskt men att de ändå måste "vrida och vända" på varje krona. De kan inte köpa allt som de behöver, utan får prioritera sina inköp. Ibland önskar de att de skulle kunna släppa tankarna på Cricolia eventuellt blir tvingad att lämna landet och ha mer roligt tillsammans. Christer berättar att han på olika sätt försöker förbättra deras levnadsstandard. Att vänta på besked är dock det värsta:

To wait is the worst because you don't know how it will be. You can't be happy and free. It's not easy to wait.

Christer beskriver sin kärlek till Cricolia som stark och menar att han fattade tycke för henne från första stund eftersom hon var öppen, trevlig och tillmötesgående. Cricolia använder orden; loving, trustful, healthy, togetherness and promising för att beskriva sin kärlek. Båda berättar att det var kärlek vid första ögonkastet:

Cricolia is hardworking, likeable, loving, beautiful and promising. Christer is good hearted, understanding, loving and helpful.

De hyser en stark kärlek för varandra och de menar att de inte tänker acceptera att någon annan ska bestämma över deras kärlek och om hon ska få stanna hos honom eller ej.

Paret står båda för kontakten med Migrationsverket, men de benämner den som stressful, strict, nervous and unpredictable. De önskar att Migrationsverket behandlar dem rättvist och på ett bra sätt:

I think they are just at work and they have to do as required. Their work depends with the case and the country one is coming from. The Iracians get it so fast because of the war in their country. Thou some people can be there for four years without a serious answer. The immigration is unpredictable. No one can know how they work. Rules must be followed and be judged well. Sometimes they are so hard to be dealt with. They don't care and can throw out a family back to their country. They have to be fair sometimes. Most of the people don't say the truth this lower their work and to handle others harshly. It's both hard for all. They are mean sometimes.

Paret har överklagat Migrationsverkets beslut tre gånger och säger; att vad som än händer, måste de vara redo att kunna hantera beslutet. De tror att Migrationsverket gör så gott de kan och att den långa väntetiden beror på att de har många ärenden att hantera. Christer uttrycker dock sin maktlöshet:

It's them to decide on everything. So we have to abide by the law. We had face whatever would appear and be ready to deal with it. It is worrying. She has a clear reason to stay but can also go back to her country because there is no fighting there.

Om Cricolia måste avvisas för att i hemlandet söka asyl till Sverige, är Christer fast besluten att inte låta henne behöva resa ensam. De *vill* vara tillsammans och tids nog ska de vara det, menar paret.

8.2.3 BELLA & LYIWO

Bella berättar om den tid då Lyiwo levde som gömd flykting i hennes lägenhet. De hade då varit ett par i några månader:

Vi fick avslag våren 2005, tillsammans nån mån. flyttade in hos henne. Bodde där gömd. Skickade in ansökan igen. Presidenten i hemlandet dog. Hundratals människor dog där. Skickade då in ny ansökan på grund av att situationen hade ändrats i hemlandet. Fick avslag igen. Han levde gömd hemma hos oss. I ett år. Den tiden var han så rädd... rädd att träffa människor... Många visste inte ens att vi bodde tillsammans. Våren 2006 kom polisen och tog honom. Två veckor i förvar på häktet. Fick åka tillbaka... sökte sedan anhöriganknytning här i Sverige. Sommaren 2006 åkte jag dit ner i två månader och vi gifte oss. Jag åkte hem. Sedan kom Lyiwo tillbaka till Sverige och mig igen i januari i år.

Lyiwo upplevde att det var fruktansvärt och han vill inte att någon ska behöva uppleva något liknande. Han menar att det var ett svårt och hårt liv att leva som gömd, att inte kunna gå ut, att vara instängd i lägenheten hela tiden och endast lämnas sina egna tankar beskriver han så här:

I tried to think that everything would work out, that I could have a normal life like anyone else. The worst thing was to be put in prison, and to be treated like a criminal. I was terribul! When I was in Africa I told other political activists that they shouldn't try to get to Europé, because it is a hard life to live your life hiding there.

Lyiwu omhändertogs, innan avvisningen, utan förvarning av den svenska polisen eftersom de ansåg att rymningsrisken var hög. Han avslöjar hur livet som gömd flykting ter sig:

Leva gömd är svår. Svår... kan inte gå ut. Look that nobody follow you... Sometimes you had to go out, but you try to avoid it. Svårt... I tried to get a id-card. A man wanted a lot of money... twotousand kronor. I didn't wanna go out at that time. I was bored. I could not sleep. The police took me to the häktet and treated me like a criminal man. Every time they took me to annan plats I had handcuffs, like a criminal. When I had to kissa, I had to go in a small hole in the golvet. They didn't let me go to the toaletten. Bella had to use a lot of money... she took the money from the bank. I does not feel so good that she takes care of me. I'm the man, and I would like to take care of my woman.

Då Lyiwu levde gömd och då han befann sig i Afrika levde de enbart på Bellas inkomst och besparingar. Under de här perioderna hade de också omfattade advokatkostnader:

Av vänner fick vi mycket "psykologhjälp"... inte "pengahjälp"... Jag fick erbjudanden, men hade pengar själv på banken... Alla mina besparingar gick till det... 60 000 kronor... som tur var, hade jag undanlagda pengar. En del lånar pengar till sånt där... och det förstår jag... Då hade vi bara en etta och vi klarade oss på min lön. Men han måste inte bra av det. Han vill som man också bidra till ekonomin och inte leva på mig. För oss handlar inte bara om pengarna, utan om en stor rädsla... Lyiwu har varit så rädd. Osäkerhet och många knepigheter på vägen...

Bella beskriver att hon i detta läge inte hade förmågan att tänka rationellt. Hennes tankar blev mer och mer desperata då hon tog del av omgivningens råd:

En kompis tyckte vi skulle försöka smugga ut Lyiwu från förvaret, en annan att vi skulle gå till media. Själv hade jag en desperat tanke att om jag var gravid skulle han få stanna. Min bästa kompis väntade barn och jag till och med frågade henne om jag fick låna lite urin av henne för att få ett intyg. Så desperat var jag i mitt sätt att tänka. Det handlade om liv och död.

Vidare berättar hon om då de fick beskedet och hur rädd hon var för att Lyiwu inte skulle överleva i hemlandet:

Det var fruktansvärt. Jag var rädd för att han helt enkelt inte skulle överleva. När vi var i Migrationsdomstolen och fick nej, blev jag helt förtvivlad. Jag grät högt, högt i rättssalen och stod och höll om honom, men det fick jag inte göra så länge, utan de förde iväg honom. Det var ungefär som om livet liksom tog slut där någonstans om inte någon eller något drog upp oss. Samtidigt levde jag utåt sett något annat liv.

Trots omständigheterna i kärlekslivet var Bella tvungen till att på något sätt försöka hantera det vardagliga livet, såsom arbetslivet och i viss mån upprätthålla ett visst "sken" av normalitet för att klara av att hantera detta.

Lyiwu beskriver att han hade ett hopp inom sig, att han skulle återse Bella igen. Till en början kände han en stark rädsla för att återvända till hemlandet, men han förlitade sig på hoppet och sin tro på Gud. Bella berättar om tiden då Lyiwu omhändertogs av den svenska polisen och om kostnaderna för att få honom tillbaka till Sverige igen:

De var hemska dessa veckorna, som de behandlade oss. Ovissheten!! Vi betalade 26 000 kronor i omkostnader kring Lyiwu under den här tiden... Det är lätt att råna nån i den här situationen; då någon verkligen behöver hjälp, kan folk utnyttja det. Polisen nekade honom

att ringa mig. Tog honom till ett annat ställe. Tankarna var någon annanstans... en lång väntan på något bättre...

Bella var frustrerad över att inte få lov att vara i kontakt med Lyiwo, trots att de var gifta. Hon kände maktlöshet över sin egen situation och den svenska polisen tillät inte ens att de hade telefonkontakt med varandra under denna period.

Då Lyiwo återvände till hemlandet, i sällskap med två svenska poliser, överlämnades han till polisen i hemlandet som mötte honom på flygplatsen. Han berättar:

I called my brothers. It was corruption, but we bribed the police. I meet my brothers and he made a copy of my id-card. The police reliced me after that. If you don't do that they put you in prison immediately. We had to pay the police twice, than I went home to the family. In the beginning I was afraid. My brother helped with that. He was easy.

Den korrupta polisen är enligt Lyiwo ett faktum i hans hemland och det var endast på grund av att hans bröder mutade polisen som han undkom fängelse.

Bella berättar om tiden då Lyiwo befann sig i Afrika:

Jag saknade honom. Osäkerheten om hur det skulle gå... hans pass... mycket krångel. Hans pappa dog. Det var jobbigt att inte vara hos honom då... att finnas där hos honom...

Bellas kärlek till Lyiwo yttrade sig bland annat genom en rädsla för vad som skulle kunna hända honom i hemlandet:

När polisen kom och hämtade Lyiwo för att ta honom tillbaka till Afrika var jag rädd att de skulle döda eller tortera honom... Jag var helt tokig... Det var fruktansvärt. Fy!! Vad det var jobbigt... det var ju *min* man.

Bella menar att den svenska polisen inte utförde sitt arbete professionellt, eftersom de inte såg till att Lyiwo omhändertogs på ett korrekt och anständigt sätt. Dessutom frågade de *henne* vad som hade hänt med Lyiwo efter överlämnandet. Dessutom hade polisen lovat Bella att ringa henne så fort de hade återvänt till Sverige, för att återberätta händelsen för henne, så att hon inte skulle oroa sig i onödan:

Polisen frågade *mig*, vad hände egentligen... som om de trodde att *jag* borde veta det... Dessutom hade de lovat ringa till mig så fort de hade landat i Sverige igen. Det är ett skämt... de ringde mig efter två veckor!! Då hade jag redan haft telefonkontakt själv med Lyiwo. "De är sliskiga"... poliserna... kallar mig för "lilla gumman"... Ha! Det var ju *ni* som lämnade honom vid bagaget... såg inte till att han kom tillrätta...

Då Lyiwo befann sig i hemlandet kunde Bella inte hantera vardagen, såsom arbete och privatliv:

Jag kände mig *strypt* i mitt liv och i mina val. Det var en enorm sorg och rädsla. Lyiwo är en lugn person med en stark tro på Gud. Jag har inte det utan blir lättare orolig och rädd. Jag surfade på Internet för att veta mer och ännu mer orolig av alla hemska rapporter. Han hade berättat en del om livet i landet men inte allt. Jag fruktade att det var värre än han sa. Jag fixade inte att jobba... bara grät. I mitt jobb måste jag vara fokuserad och det gick inte... Jag ville heller inte träffa så mycket människor... Jag kunde lätt bli hysterisk... Det var Lyiwo som var lugn... stark... fast han var rädd många gånger, så var det *han* som fick trösta mig.

Då Bella väntade på att Lyiwo skulle återvända, kretsade vardagen kring att tjäna ihop så mycket pengar som möjligt för att de skulle kunna ha det bra då han skulle komma hem igen:

Det viktigaste för oss var att jag arbetade så att vi skulle kunna ha pengar så att han kunde komma sedan. Jag hoppades och trodde hela tiden att Lyiwo skulle komma. När vi sedan

hade krångel med ambassaden och passet, blev jag överdrivet orolig och arg på dem. Min tilltro till alla myndigheter som jobbar med det här var noll och jag gick igång snabbt.

I dagsläget, då de lever öppet tillsammans som fria "svenskar". Då Lyiwo återvände till Sverige gick han till invandrarservice, men fick inga pengar och inget nystartsjobb, eftersom hans fru hade en bra inkomst. Han lärde sig svenska på SFI och en kompis hjälpte honom sedan att få ett par "extraknäck" genom att dela ut reklam och städa. Bella beskriver:

Nu tänker jag på saker som hände innan... då Lyiwo levde gömd. Minnen dyker upp på stan där saker hade hänt... Lyiwo kan fråga mig "kommer du ihåg när polisen stod där vid hörnet"? och sådant... Annars gör vi roliga saker nu. Innan blev det inte mycket nöjen. Men, det hade inte så mycket pengarna att göra... De var mer rädsla. Nu är vi fria! Lyiwo behöver inte "se sig om" längre...

Lyiwo beskriver sin kärlek till Bella med orden; hon är snäll, trevlig och jag älskar henne. Bella berättar att den starka kärlek hon känner för sin man präglas av att han är kravlös, lugn och har en tilltro till tillvaron och livet.

Lyiwo berättar att de vänner han har i Sverige är från Afrika. Han säger att det inte är svårt att få nya vänner i staden där de bor:

Maby it would have been different if we lived in a smaller town... here it is meny different nationalities. Meny of my friends are in similar situations as we have been.

Att "hålla ihop" och söka stöd och gemenskap hos människor i liknande situation, har varit ett sätt för paret att hantera sin situation.

Paret upplever att de har en "bra" handläggare på Migrationsverket och berättar att denne hjälpt paret genom att ringa några extra samtal vid ett par tillfällen. De upplever att handläggaren är bra och har en känsla i sitt arbete. Paret anser att de har haft tur. Däremot upplever de att den svenska polisen kränkt dem och varit obehagliga:

Jag trodde att svenska myndigheter var goda, men detta var riktigt obehagligt... I Migrationsdomstolen... då polisen hade hand om ärendet... Jag grät. Polisen sa "du ska se att det löser sig... Du hittar snart en ny... Du som är så ung..." De sa också att "det är hans eget fel... som kommit till Sverige". Han sa många dumma saker... den polisen. Den polisen var väldigt hemsk! De andra var bra.

Paret beskriver advokatens viktiga funktion i asylansökningsärenden:

Advokaten är otroligt viktig. Han måste vara snabb! En bra advokat behöver inte betyda att man automatiskt får uppehållstillstånd, men det påverkar säkerligen... De måste ta sitt jobb på stort allvar och engagera sig. Det handlar om dennes syn på migrationspolitiken och att de är insatta i den. Det finns de advokater som är specialiserade på detta och jag vet ju i och med mitt engagemang, vilka advokater jag ska kontakta och de känner i regel till mig.

Lyiwo har sina åsikter om Migrationsverket, polisen, "svenskarna" samt vad en "bra" advokat är:

Migrationen in this country... de vill vara snälla but they just kick you! They don't know what is happening in different countries. Media is showing mostly news from Irak, but never from Afrika. No one ever tells the news from african countries. The people here tror that we want to komma and take the... what you call it... skattepengar! The police could be in a different way... So the advokat... you need someone quick... It has to be very quick. For us it was a work from tisdag to torsdag. That time he had. He was very good advokat.

Bella påpekar:

Det är mer policyn är personen som är problemet, tror jag! The people should be more friendly... Jag tycker att det var riktigt obehagligt i Migrationsdomstolen också... Vi blev inte trodda kändes det som... ingen av dem trodde på oss... Det värsta var att sitta där... inte en enda trodde på oss... om det bara ändå hade varit en...

Hon menar att det var en fruktansvärd känsla då *ingen* av nämndemännen i rättssalen vare sig trodde på deras kärlek eller berättelse.

8.2.4 MAGDA & ILLRICHE

Just nu befinner sig Illriche i sitt hemland och söker familjeanknytning till Magda, som utgör hans ersättningsobservatör. Paret har en lägenhet i en större stad i Sverige, men under tiden bor hon hos en släkting. Tiden de hade tillsammans i Sverige beskriver Magda som en blandning av lycka och sorg:

Det var en fruktansvärd tid, men också fantastisk. Allt på samma gång och *alla* känslor på samma gång... Vi hade picknick på klipporna och gick promenader. Vi använde engelska hela tiden. Jag ville väl helst prata svenska kanske, men hans svenskkunskaper var inte tillräckliga, så det blev enklast med engelska även om jag tyckte han fick visst övertag då han pratar flytande engelska och det gör inte jag riktigt. Att jag älskade honom var något jag insåg efter kanske nån månad. I början träffades vi mycket vid havet. Några vänner var hemma hos oss och vi drack lite vin tillsammans. Jag gav honom en spontan puss på kinden och några ord hoppade spontant ur min mun "this is a mark of love" och jag log med hela ansiktet mot honom. Han stannade upp och stelnade till lite. Han tog mig om axlarna och frågade om jag menade allvar, om jag älskade honom? Jag insåg plötsligt vad jag råkat säga... jag var ju kär i honom vid det laget, men inte beredd att erkänna det varken för mig själv eller honom just då.

Att tvingas till separation då man är nyförälskad och dessutom nygift, var en verklighet för Magda och Illriche. Hon berättar om hur hon upplevde det då han var tvungen att lämna Sverige:

Vi hade ju vetat det relativt länge. Ända sedan den dan han berättade för mig att han inte hade uppehållstillstånd här, så var jag ju medveten om att han antagligen skulle behöva åka... Vetskapen om att han skulle vara borta i flera månader gjorde att vi njöt extra mycket av varandra, uppskattade mycket att få vara tillsammans. Ju närmare dagen kom, ju större blev klumpen i magen... När dagen kom då han skulle åka så brast *allt* för mig, jag grät och grät och grät... det ironiska var att då fick ju han trösta mig, han var ju i själva verket minst lika ledsen som jag. Om det bara hade funnits en garanti för att han skulle få komma tillbaka så hade ångesten inte varit så stor inför avresedagen. Men nu fanns inte den garantin, eftersom vi inte känner att vi litar på att Migrationsverket kommer att göra en rättssäker prövning av vårt fall. Nu fick han åka utan några garantier och det kändes fruktansvärt. Den dan låg jag sen i en säng snyftandes hemma hos en kompis under ett täcke med hans jacka över mig. Vi pratade i telefon flera gånger samma dag och skickade sms. Vi kände väl båda redan då att detta var vårt nya sätt att leva tillsammans... genom telefon och sms.

Magda beskriver sin till kärlek till Illriche med orden; omtumlande, kärleksfyllt, djärvt, fritt och makalöst. Då hon pratar om sin man säger hon:

Han är modig, lojal, ärlig, human, kärleksfull, jämställd och *ser* mig och andra människor i sin omgivning, älskar många och mycket. Allt bara flyter på så naturligt med honom... Jag har varit dödligt trött på komplicerade människor och komplicerade förhållanden. Han är okomplicerad, rak och ärlig.

Så här berättar Magda om hur vardagen ser ut just nu och hur den långa väntan på Migrationsverkets besked påverkar henne:

Han söker uppehållstillstånd i Sverige på grund av familjeanknytning till mig. Han tvingades åka tillbaka till sitt hemland för att ansöka om det. Samma dag som han landat tog han bussen till Sveriges ambassad. Alla papper var i ordning, men han vägrades lämna in ansökan. De sa att de hade så mycket att göra, och han fick komma tillbaka drygt två månader senare och lämna in ansökan och samtidigt göra intervjun med dem. Det finns inget annat att göra än att vänta. Frustrationen växer från dag till dag. Jag får inga raka besked, inte ens en garanti att mannen jag älskar kommer att få komma tillbaka inom rimlig tid. Veckor blir till månader. Nu har det gått snart sex månader sedan han åkte och nästan fyra månader sedan ansökan lämnades in. Handläggaren säger att det kan ta upp till sex månader från det att ansökan lämnas in tills beslutet kommer. Jag kan inte leva utan honom och varje dag utan honom är jättejobbig för mig. Jag oroar mig mycket för beslutet och saknaden efter honom påverkar mig på många sätt och det blir värre från dag till dag. Jag orkar snart inte längre och har svårt att samla kraft för att leva mitt normala liv...

All energi har, enligt Magda, gått åt till att överleva vardagen utan honom. Detta påverkar hennes vardagliga arbetssituation och dessutom för hon en ständig kamp med att *bevisa* sin kärlek till Ilriche genom brev och telefonsamtal till myndigheterna.

Här kommer ett urdrag från ett av många brev som Magda skrivit till Ilriches handläggare på Migrationsverket. Det återspeglar den frustration som hon tvingas leva med i sin vardag:

Jag blir galen av ilska när jag vet att i *dina* händer ligger beslutet om vår gemensamma framtid!! Jag vill bara åka ut och skrika till dig att jag älskar den här mannen och du ska inte ens komma på tanken att ifrågasätta det!! Det är som att ifrågasätta min egen existens! Jag hatar att du, som jag inte ens känner, ska fatta ett så viktigt beslut för oss och att du själv bestämmer *när* du ska fatta det beslutet. *Vi är vuxna individer och vill kunna bestämma över vårt egna liv.* Du kan inte ana hur absurd jag tycker det är att du har vårt beslut i dina händer. *Jag kräver att du fattar beslutet under maj månad, jag orkar inte vänta längre, vi har väntat länge nog!*

Handläggaren skrev i ett av sina brev att han kanske vill kalla mig på intervju. Gör gärna det, det är helt ok, tänkte jag... vi har inget att dölja och om du vill veta detaljer om vårt privatliv, så varsågod! Han kan ännu inte uttala sig om vårt fall eftersom han fortfarande inte efter fem månader kollat ordentligt på vårt fall. Jag höll på att börja gråta och försökte så gott jag kunde förklara att det här handlar om min man, vi älskar varandra och vi orkar inte vara från varandra längre. Vi har redan stått ut länge nog. Om du inte ens kan försäkra oss om att beslutet – när det väl kommer – är positivt så... känns det som att jag går under av oro inför den dagen då brevet dimper ner i brevlådan. Han svarade bara kort att det är samma för alla och att han inte kan uttala sig om ett ärende han inte börjat jobba med.

För Magda betyder det *allt* att få hem sin man till Sverige igen och myndigheterna kan inte ens uttala sig om deras fall, eftersom de ännu inte har påbörjat ärendet eftersom det ligger många andra asylansökningar före i kön.

Magda beskriver sin situation med orden; frustrerande, oro, saknad, framtidshopp och kärleksfylld och önskar att deras situation vore annorlunda:

Jag önskar att vi själva kan bestämma själva över vår framtid. Att avgörande beslut skulle ligga i våra egna händer och inte hos vår handläggare på Migrationsverket. Som det är nu har vi det ju inte bra, eftersom någon annan bestämt att vi måste leva skilda åt, trots att vi inte vill det. Men som det ser ut nu så verkar det ju som att vi förhoppningsvis ska få ett positivt beslut senast i juli 2007. Det är vad vår handläggare skrivit i brev hem till mig, så det är vad vi lever efter just nu... hans ord...

Då hon av handläggaren har fått hopp om att inom några månader få ett positivt beslut, är det detta hon lever efter just nu. Dessutom är det många som är intresserade av Magda och Ilriches "öde" och just nu deltar de i den andra uppsatsen om detta ämne:

Bra, tycker jag - hoppas det leder till att fler blir medvetna om dessa problem. Jag väntar på mailsvar från vår handläggare. Jag skrev ett mail förra veckan om att vi inte orkar vänta längre med en rad känslomässiga argument. Det har visat sig förkorta ansökningstiden i andra fall, kanske för oss också. Jag vill i alla fall känna att jag gjort allt för att slippa vänta så otroligt länge.

Magda menar att vardagen just nu består i att bevisa sin kärlek till Illriche för Migrationsverket:

Bevisar att vi älskar varandra... det är det vi sysslar med just nu... Anledningen är att Migrationsverket måste bedöma vår kärlek. Tycker de att det verkar som att vi inte älskar varandra, då kan de anklaga oss för att ha ingått skenäktenskap och avslå ansökan. Den passusen finns i lagen och är en stor källa till oro och magont för oss, även om vi *vet* att vi inte ingått skenäktenskap, så vad vet vi egentligen om vad Migrationsverket tror och kan säga? Efter år av kontakter med den myndigheten har jag tappat all respekt av vad de kan få för sig och hävda. Och då spelar det ingen roll att det står i lagen "att du har rätt att få uppehållstillstånd om du är gift med en svensk medborgare".

Kontakten med Migrationsverket beskriver Magda med dessa ord:

Frustrerande, ångestfylld, kylig, opersonlig, icke-rationell. Vi känner oss behandlade som om vi vore siffror på ett papper bland tusen andra siffror som egentligen är enskilda individer. De har ingen känslomässig förståelse för vår situation. Jag tycker att de borde visa känslomässig förståelse för vår situation och behandla oss som människor, ge oss mer information, oftare. Hålla tät kontakt med oss så vi hela tiden vet vad som händer. Men det gör de inte... Det är jättejobbigt och är en stor källa till ångest och frustration för mig. Det är jobbigt psykiskt att inte kunna bestämma själv över sin framtid. Att vår framtid ligger i händerna på en okänd handläggare på Migrationsverket som vi ens aldrig har fått träffa.

Magda menar att beslutstiden för Migrationsverkets ärenden borde vara kortare, och att hennes smärtgräns för vad hon klarar av är två månader. En lösning vore att Migrationsverket skulle behandla "enkla" ärenden i någon så kallad "snabbkö", säger Magda.

Jag tror de väntar ut oss för att hoppas på att jag tröttnar så de kan radera Illriches fil ur datorn. Det kommer aldrig att hända.

Magda sammanfattar sina tankar då det gäller Migrationsverkets sätt att prioritera och se på sina klienters kärlek:

Det finns olika steg på Migrationsverkets kärleksrankingslista. Att enbart vara tillsammans smäller till exempel inte högt. Då finns inga papper på att ni är kära och till synes vaga kärleksrelationer ger inga uppehållstillstånd. Migrationsverket måste göra en grundlig "seriositetsprövning" av ert förhållande och genom intervjuer ta reda på om ni älskar varandra eller inte. Det handlar om allt från gemensamma framtidsplaner till att kunna rabbla upp personnummer på den svenska partners föräldrar. Flyttar ni ihop, ja då börjar det likna något. Nu har den sökande *rätt* att få uppehållstillstånd. Har ni inte bött ihop speciellt länge eller inte ens är förlovade så är ni dock lågt prioriterade. Väntetiden är lång. Gifter ni er har ni er kärlek på papper och ett bevis på att ni älskar varandra. Men det som smäller högst på kärleksstegen är om den sökande väntar barn med en svensk och graviditeten är långt framskriden, då behöver man inte söka från sitt hemland utan kan få stanna kvar i Sverige och ansöka hemifrån. Ju närmare kärnfamiljsnormen ni är, ju snabbare och smidigare handläggs ansökan om uppehållstillstånd. Finns det någon baktanke med detta från Migrationsverkets sida?

Att inte ha några gemensamma barn, anser Magda förlänga deras ofrivilliga separation, eftersom hon har en stark tro att myndigheterna hade tagit större hänsyn till om så hade varit fallet.

Deras bekantskapskrets består av både svenskar och par som befinner sig i liknande situation som de själva. Hon känner att de har fått stöd från vänner och familj:

Jättemycket stöd från vänner och familj. Våra vänner betyder otroligt mycket, kanske allt. Det har varit och är hård psykisk påfrestning på oss. Men vi har varandra, massa vänner och stöttande familjer, så vi har inte blivit sjuka på något sätt av denna pressen. Mina släktingar stöttar oss också. Jag träffar inte dem så ofta, men inga konstigheter från deras sida. De ser oss som ett *vanligt* par.

Hon anser att stöd från anhöriga och personer i liknande situationer som hon själv, utgör en viktig livlina i den långa väntan av ensamhet hon utstår just nu.

8.3 FRAMTID

Det våra respondenter hoppas på och eftersträvar är en gemensam framtid; där de själva får bestämma över sin vardag, sina liv och sin framtid.

8.3.1 LUCILO & ELISABETH

Under diskussionen om vad som eventuellt skulle kunna hända Lucilo om han blir tvungen att återvända till sitt ursprungsland, säger Elisabeth:

Ja... jag vet ju att risken att vi aldrig ses igen är stor... det är katastrof... många "försvinner"... och ingen vet vart de tagit vägen... Med många av hans vänner har det hänt så... varken de nere i Afrika som väntar dem, har återsett dem och i Sverige finns de inte kvar... Antagligen i fängelse eller dödade... för att de sökt asyl i annat land. De straffas av militären...

Hade jag haft fast jobb hade jag tagit ett lån på 30 000, så han hade kunnat komma tillbaka. Att få ihop pengar för att komma tillbaka kan ta lååååång tid. Hans mamma är sjuk så pengarna kommer gå till det också... och tänk denna tiden som försvinner från vårt barn och pappa... det är tid som aldrig kommer tillbaka... *gråter* Man vet ju inte hur myndigheterna är där nere... om han åker tillbaka. Hela familjen verkar till att få betala om nån släkting varit motståndare till regeringen...

Själv säger Lucilo:

Måste antagligen tvätta bilar på gatan... det tar flera år att få ihop pengarna... och så kan polisen och militären komma och ta pengarna också.

Jag vet inte... vad man väntar... kanske gå till fängelse. Eller avrättning. Dom dödar och torterar folk. Det finns ett ställe där det är röd sand... där händer avrättningarna... Innan det var mest så... Vart tog han vägen? Ingen vet. Jag har själv varit där... det kallas kyrkogården som ligger jämte den platsen som de dödar folk. Sen begravs de där jämte... i ett stort hål i marken bara...

Verkligheten i Lucilos hemland skiljer sig från den vardagsverklighet som svenskar är vana vid, menar han. Han säger att det är svårt att med ord beskriva och återberätta för svenskar hur verkligheten ter sig där nere.

Om parets visioner och drömmar om framtiden säger Elisabeth:

Att han får bra utbildning och att vi får va tillsammans och leva som den familj vi vill... Att jag får ett halvtidsjobb och vara hemma med barnen. Vill köpa en tomt... vill vinna pengar.. och bygga hus till oss med en basketplan på baksidan... Bara att vi fick vara tillsammans och bygga upp vårt eget liv...Som andra bara... ett eget liv.

Lucilo drömmer om att få arbeta som kyltekniker eller som sportlärare för barn som inte gillar sport, motivera dem till ett hälsosammare liv.

På resonemanget om fler barn i framtiden säger Lucilo att ha gärna han vill ha många barn, om situationen bara hade varit annorlunda. Medan Elisabeth säger:

Självklart. Det är ju omöjligt som det är nu... jag blir kanske ensam med mina barn... ingen vet ju... allra minst vi själva... andra bestämmer ju över vårt liv...

Som vuxen människa känner Elisabeth en maktlöshet utan gräns. Att inte som tvåbarnsmor kunna fatta beslut om deras gemensamma framtid, är en sorg för henne.

8.3.2 CRICOLIA OCH CHRISTER

Christer menar att han skulle känna tomhet och orättvisa om hon tvingas lämna Sverige och att han skulle följa med henne tillbaka till hennes hemland, eftersom de hör ihop:

I would follow her, because we belong together. I would be disappointed and hurt if she had to go. This was the last thing I want to happen. It wasn't on our plan for her to go back. We would apply again and again. I wouldn't take no for an answer. I would fight for her to stay because I love her. How could they send away my partner!?

Själv säger Cricolia att hon har ett tillfälligt uppehållstillstånd:

For now I have a residency permit so am not afraid. But I would be very depressed to be sending out. I would be very sad. We planned to go the higher level of immigration or to re-apply if they said no. We couldn't take no for an answer.

Paret får mycket stöd från släkt och vänner och ser ljus på framtiden och Cricolia vill studera till sjuksköterska på universitetet om hon får stanna. Hon säger så här om framtiden:

It feels positive. I just have to work more hard to overcome it. We will work together for the future. Have children and perhaps a big house. We want a good better life but we need to make it better in every aspect.

Båda ser positivt på framtiden och har en tro på en gemensam sådan.

8.3.3 BELLA & LYIWO

Bella och Lyiwo är det par som har processen bakom sig; deras väntan är över. De gläds nu över att få vara tillsammans. Bella har arbete och Lyiwo har sysselsättning, men önskar återfå ett arbete liknande det som han hade i hemlandet.

8.3.4 MAGDA & ILLRICHE

Magda uttrycker att hon har många drömmar för framtiden ihop med Illriche. Än är de, enligt henne, för unga för att skaffa barn, men i framtiden ser hon en stor familj och ett hus framför sig:

Oj... jättemycket drömmar... först och främst vill jag att han kommer tillbaka, efter det kan vi drömma tillsammans... Jag vågar inte planera för mycket förrän han står där på flygplatsen och jag rusar mot honom och slänger mig i hans famn... För mig, privat, har jag ju annars mina studier att tänka på. Jag vill i framtiden, genom mitt yrke belysa världens orättvisor! Jag hoppas på att Illriche ska kunna skriva kontrakt med en bra klubb här, när han kommer... Och att jag har fått jobb och vid sidan om mina egna projekt... Illriche har kontrakt på elitnivå för en klubb. Vi har då börjat längta efter barn på riktigt, men bestämmer oss för att vänta något år till... Vi sparar pengar för att kunna köpa större boende i framtiden.

Magdas nästkommande plan för framtiden är ytterligare ett försök att övertyga handläggaren på Migrationsverket att kärleken till Illriche är äkta:

Nästa vecka ska jag beställa utdrag från Telia på vilka jag skickat sms till det senaste halvåret. Då ser man att jag och min man skickat flera sms till varandra om dagen sedan han åkte. Kan det få de mer övertygade kanske om att vi älskar varandra *på riktigt*? Vad är kärlek? Är det ett vigselbevis?

Upplevelsen av att bevisbördan nu ligger på henne själv, är stark eftersom Illriche befinner sig i Afrika. Mycket av hennes tid går åt till att just *bevisa* deras kärlek inför myndigheterna.

9. ANALYS OCH DISKUSSION

I denna studie har syftet varit att utifrån livsformsanalys fördjupa förståelsen för en grupp asylsökandes vardagsliv i väntan på uppehållstillstånd, där fokus riktas mot hur vardagsverkligheten och hur de vardagliga handlingarna gestaltas. För att få inblick i deras livsöden och ge asylsökande och deras familjer en röst, främjar vi på så sätt deras intressen och uppmärksammar utsattheten de lever i. Förhoppningarna är att studien ökar förståelsen samt engagemanget för deras situation.

Den många gånger negativa inställningen till invandrare utgör en stor del av samhällsdebatten och vi vill genom denna studie förmedla en annan bild än de förutfattade meningar som råder. Vi har genom att ta del av dessa asylsökandes livshistorier fått en ökad insikt och förståelse för deras liv i ovisshet och frustrationen det leder till. Att göra denna studie har för oss varit en känslomässig och omtumlande resa, eftersom vi har fått ta del av den maktlöshet som dessa människor lever med i sin vardag. Genom att analysera våra respondenters livsform och vardagsliv framhäver vi ojämlikheten som råder för människor i vårt så kallade demokratiska samhälle. Våra respondenter själva, påvisar att de inte tillåts bestämma över sin framtid i de mest vardagliga saker såsom till exempel *arbete* och *kärlek*.

9.1 LIVSFORMER

Att leva i den *vardagsverklighet*, likt våra respondenter, handlar om att vara del av en ofrivillig livsform. Människor *vill* enligt Giddens (2003) själva forma sin verklighet genom att fatta egna beslut och utföra självständiga handlingar. Det är de vardagliga rutinerna som skapar *mening* i det vi gör och att inte kunna fatta egna beslut om nutida situationer och framtid, leder till känslor som meningslöshet och frustration. Den långa *väntan* leder, enligt våra respondenter, till en *själslig död*.

Ur ett humanistiskt perspektiv ses människan som en självreflekterande varelse med en vilja att själv ha makt över sitt liv, så även de asylsökande som ofta känner *maktlöshet* i sin egen situation. Myndigheternas ständiga *ifrågasättande* av kärleken mellan våra respondentpar, gör att dessa människor inte har samma rättigheter; nämligen rätten att själva få bestämma över sin familjesituation och sin gemensamma framtid. Att inte bli *betrodd*, innebär att inte få vara tillsammans med dem man älskar och paren upplever att de ständigt får sina känslor ifrågasatta av myndigheterna.

9.1.1 OLIKA LIVSFORMERS TANKEMÖNSTER

De skilda tankesätt som finns i olika livsformer, kan enligt *sociocentrismen*, försvåra en förståelse för andras vardagsverklighet. Studiens respondenter befinner sig mitt i *kampen* om att få behålla sin partner och familjesammanhållningen, då de drabbats av en avvisningssituation; medan en person i en annan livsform kan befinna sig i situationen där

denne tar allt detta förgivet. Personen kan till exempel vara hos en bilhandlare och ha beslutsångest över vilken bilmodell som skall köpas. Detta är ett exempel för att poängtera skillnaderna i de olika livsformerna. Studiens respondenter som håller på att mista sin partner, kan *omöjligt* förstå hur viktigt valet är för personen som ska välja bilmodell. De flesta av oss svenskar reflekterar inte över dessa människors problem, vilket vi anser är en del av den så kallade ”i-landsproblematiken”.

Då Migrationsverkets handläggare troligen aldrig själv befunnit i liknande situationer, menar studiens respondenter, kan vara *en* anledning till att de saknar empati för deras situation. Eftersom handläggarna, i mötet med asylsökande, befinner sig i arbetets livsform fokuserar de just på sitt på sitt arbete. Respondenterna belyser dock personalens brist på medmänsklighet i bemötande situationer och önskar att det fanns en eftersträvan hos handläggarna i att också vara medmänniskor *i* sitt arbete. Ur ett tjänstemannaperspektiv skulle man kunna fråga sig om de agerar på detta sätt för att kunna klara av arbetet med dessa utsatta människor. Känner handläggarna en maktlöshet att inte kunna hjälpa alla de som behöver? Stänger de ”av” sina känslor för att överhuvudtaget kunna utföra sitt arbete? Är det så att handläggarna blir känslomässigt ”avtrubbade” i sin arbetssituation?

När människor i olika livsformer konfronteras, utan förmåga att kunna se på världen ur andra människors perspektiv, uppstår en kollision av olika livsformer där acceptansnivån många gånger är obefintlig. Då människor interagerar med varandra i ett samspel som skapar vardagliga rutiner, leder det till en struktur och ordning i vardagslivet. Genom *den sociala konstruktionen av verkligheten* upplever människor världen olika beroende på vilken bakgrund de har. De asylsökande i studien har olika bakgrunder, men samtidigt kommer de från likartade livsformer i jämförelse med svenska uppväxtförhållanden. Asylsökande har inget, som vi benämner som normalt vardagsliv bestående av interaktion och samspel med andra människor. Det präglas istället av tomhet, ständig misstro från myndigheter, rädsla och en känsla av att *belasta* samhället och sin partner. Dessa människor *vill* bli strukturerade in i den offentliga sfären och därav; en del av samhället, men enligt dem själva så *får* de inte det. I stället är deras roll i samhället; ingenting. Asylsökande är, enligt oss, inget som vårt samhälle ”drabbats av” utan bör istället tas tillvara på och ses som en resurs. Man kan ställa sig frågan om hur asylsökande konstruerar *sin* sociala verklighet. Resultatet visar att de gör det genom att vänta; en väntan som består av att bland annat söka sig till andra landsmän i liknande situationer. Detta för att hämta styrka och finna gemenskap, eftersom de lever i likartad livsform, skild ifrån svenska livsformsspecifika förhållanden.

9.1.2 ARBETE OCH KÄRLEK

I den livsform asylsökande befinner sig i, är åtskillnaden mellan arbete och kärlek marginell i högre grad än vad den är för många andra människor. Vi vill förklara det genom att vi svenskar delar upp vårt liv i olika beståndsdelar, där vi i *nödvändighetens sfär* fokuserar på arbetet då vi befinner oss där. I *omsorgspraktiken* ligger fokus snarare på att med kärlekskraft i kärlekens livsform bekräfta och bemyndiga varandra omsorgsmässigt. För studiens par handlar det många gånger om att bemyndiga varandra i vardagliga situationer samt att bekräfta varandras behov och relationen, i form av till exempel beröring. Asylsökande lever generellt sätt i en likartad roll hela tiden; kampen om överlevnad och för bevisandet av kärleken till varandra. Vardagslivet för studiens respondentpar består i att ständigt stötta och leva *nära* varandra i den rådande situationen. De tröstar och tar hand om varandra och barnen genom återkommande omsorgsarbete, såsom till exempel att avlasta varandra i vardagen tillsammans med barnen samt att ”turas om” då det gäller kontakten med Migrationsverket. Den svenska partnern kan dessutom utföra extra lönearbete, för att besörja asylprocessens olika omkostnader. Det kan till exempel handla om att dela ut direktreklam.

Deras livsform innefattas av omsorgshandlingar gällande både arbete och kärlek. Paren lever kärleksmässigt antingen i äktenskap eller i äktenskapsliknande förhållanden, har likvärdiga ideologier om hur livet bör levas, bekräftar och bemyndigar varandra i vardagen samt sörjer för varandra gällande omsorgsbehoven. Det livsformsspecifika arbetet består för studiens par till viss del av att några av studiens svenskar lönearbetar. Familjernas arbete genererar också i att sköta de vardagliga hushållssysslorna, utföra omsorgsarbete till varandra och till deras barn. Enligt de los Reyes (2001) kan sociala kategoriseringar ge upphov till att människor låser fast individer i etniska identiteter där en utsatt ekonomisk situation leder till ett visst *konsumtionsmönster* i livsformen. Studiens resultat visar att de pengar den asylsökandes partner tjänar, i första hand går till *omkostnader* i asylprocessen såsom till exempel advokatkostnader, resor och andra kostnader för att inbringa bevisdokument som rör identifikation och släktförhållanden. Studiens respondenter berättar att de lägger ner mycket tid och pengar på att försöka få fram dokument som bevisar identitet och härkomst, från hemländerna. Resultatet visar att deras utsatta ekonomiska läge gör att de är hänvisade till sina hem och det finns inget utrymme för nöjen. De upplever att det viktigaste är att de få ekonomiska resurser som finns, skall gå till deras gemensamma familjemål – att få en framtid *tillsammans*. Även det faktum att de asylsökande inte *får* arbeta, leder till en känsla av att vara uttråkade och inte bidra till familjens försörjning. Detta framkommer i studien speciellt då det gäller männen, som menar att det kolliderar med deras kultur där det är viktigt att få ”ta hand om” sin kvinna. Svallfors (1996) hävdar att massmedia har ett stort inflytande på den svenska allmänhetens vardagliga attityder. Själva tycker vi oss kunna känna att allmänheten många gånger har en negativ inställning till invandrare, bland annat då det gäller ekonomiska frågor, men i vår undersökning visar resultatet att asylsökande *vill* arbeta och ”göra rätt för sig”. De vill inte leva på statens bekostnad, men trots viljan tillåts de inte av myndigheterna göra detta. Därav tillhör asylsökande det som Svallfors kallar *de resurssvaga* i samhället. Valfärden och det sociala skyddsnätet i Sverige innefattas inte av alla människor i vårt land. Asylsökande och deras familjer lämnas utanför den allmänna valfärden och ”glider mellan fingrarna” på det svenska säkerhetssystemet. I vår studie handlar det till exempel om att ett av parens barn inte tycks innefattas av samma rättigheter som övriga svenska barn. Enligt Sevastik (2007) tar inte svenska myndigheter hänsyn till FN:s barnkonvention och därigenom bryter Sverige mot denna.

Norströms (2004) forskning visar att beslutsfattare tvingas att avsluta vissa asylärenden utan att alltid hinna med grundligt arbete, vilket ytterligare är ett bevis på brister i den svenska byråkratin. Resultatet visar att paren känner sig motarbetade av Migrationsverket, bland annat eftersom det på Migrationsverkets hemsida står att ”du har *rätt* att få uppehållstillstånd om du är gift, ingått partnerskap eller är sambo med någon som bor i Sverige”. Paren strukturerar sin vardagsverklighet genom att kämpa för och bevisa sin kärlek inför handläggaren. De möts dock av ständiga bakslag, genom att myndigheterna till exempel påstår att de dokument som respondenterna skickat efter från hemländerna inte är äkta, trots att den svenska ambassaden intygar detta. Samtliga respondenter känner sig kränkta av myndigheterna; såsom handläggare, poliser samt av advokater. Det handlar framförallt om personalens bemötande och nedvärderande sätt gentemot de asylsökande och inte om deras utförda arbete, eftersom de asylsökande och deras anhöriga är införstådda med de lagar och regler som finns.

I våra respondenters liv utgör arbetet omsorg för kärleken. Att stötta varandra utgör en stor del av vardagen, varav vårt resultat visar att ursprungssvenskarna vuxit upp i en ”skyddad värld” vilket lett till att de har svårare att hantera deras utsatta och svåra situation. De asylsökande har däremot i sina hemländer levt i en helt annan vardagsverklighet och är därför mer rustade inför pressade situationer och annat som utgör mänskligt lidande. De har valt att lägga sina värsta upplevelser och erfarenheter från hemlandet bakom sig. Deras styrka ligger i att de nu kan hantera svåra situationer som uppkommer i vardagen och de har även en stark

tilltro till Gud, till skillnad från de flesta svenskar. Bland annat är det denna gudstro som i samtliga fall leder till att det är den asylsökande som visar sig starkast och därmed tröstar sin svenska partner under de svåraste perioderna. För de svenska partnerna finns gråten och sorgen ständigt närvarande, men de försöker tränga undan den för ren överlevnads skull och söker förtröstan hos sin partner, nära anhöriga samt andra i liknande situationer.

Som forskare är vi medvetna om att asylsökande kan utnyttja den svenska partners kärlek, genom att använda den som överlevnadsstrategi för att få stanna i Sverige. Om kärleken är de asylsökandes enda chans att erhålla uppehållstillstånd, händer det säkerligen att svenskar "råkar ut för" detta omoraliska fenomen från asylsökandes sida. Vi kan *omöjligt* vara säkra på att det inte är så i denna studie, men genom samtliga respondenters utsagor tycker vi oss kunna skönja en kärlek och omsorg för varandra från *både* de asylsökande och svenskarnas sida. Däremot går det inte att för oss avgöra sanningshalten i kärleksrelationerna. Framförallt upplevde vi under de muntliga intervjuerna att kärleken blev "synlig" och påtaglig, genom att vi "kände" värmen mellan dem och såg deras beröringar av varandra.

9.1.3 LIVSFORMEN "INGENTING"

Situationen för studiens par leder i vissa fall till något som vi väljer att kalla för *livsformen "ingenting"*. Denna livsform beskriver vi, i denna studie, som om livet består av *meningslöshet* och *utanförskap*. Det finns inte något i asylsökandes liv som berikar vardagen med glädjeämnen och meningsfullhet. Respondenterna menar att livet just nu består av en väntan och ett helvete - en väntan på att få ett liv. Just nu har de; ingenting.

Berättelser om att de på grund av brist på ekonomiska resurser, tvingas till att spendera den mesta tiden i lägenheten utgör en del av undersökningens resultat. Dessutom leder den långa väntan på uppehållstillstånd, till en pressad situation för dem, där de talar om vissa följder såsom psykisk påfrestning och depression. Studiens respondenter berättar om hur de upplever att det är att vara instängd i en lägenhet där de lämnas endast med sina tankar och en känsla av att "livet försvinner" och glider ur händerna på dem. I dessa situationer försöker de tänka att "allting tillslut kommer att ordna sig", de berättar om att allt de vill är att få ett liv; som alla andra.

För att skapa en meningsfull vardag är det gemensamma *familjemålet* viktigt; att få vara tillsammans och leva som en familj. I parförhållanden kan, enligt Plantin (2001), stressade livssituationer leda till *konflikter* och *slitningar* i familjen. Att själv få välja sin livspartner har en avgörande betydelse för våra respondenters förmåga att skapa *mening* i vardagen. Vi tycker oss kunna se att våra respondenter har en styrka, som de själva säger sig sakna; de måste, de har inget val, eftersom de eftersträvar en livsform som innefattas av en rätt - att få vara tillsammans i både *arbete* och *kärlek*. Samtliga par känner sig frustrerade över att deras framtid ligger i beslutsfattarnas händer. I väntan på det slutgiltiga beslutet, får parens "ingenting" konsekvenser för kärleken. Respondenterna upplever att processen är så pass energikrävande att de har svårt att samla kraft för att leva ett *normalt* liv. Resultatet visar att paren har en tro att beslutsfattarna vill knäcka individerna och deras kärlek; att de "väntar ut dem" - att de inte ska orka längre och att kärleken mellan dem ska självdö. I själva verket menar respondenterna att de dör själsligt under tiden de får vänta.

Plantin (2001) beskriver sådana här situationers vardag på ett specifikt sätt där han använder sig av metaforer för att beskriva händelseförlopp. För våra respondentpar har vardagen bjudit upp till dans - för asylsökande innebär den nya verkligheten en rad nya *danssteg* och *taktförändringar*.

10. VIDARE FORSKNING

Ämnet kring asylsökandes situation, skulle kunna undersökas i en mängd olika inriktningar. Förutom att vidare fördjupa oss i vår nuvarande studie, där fokus ligger på asylsökandes situation, finner vi det vara intressant att i ytterligare en studie belysa hur handläggare på Migrationsverkets upplever, känner och tänker kring arbetet med asylsökande. Där vi skulle vilja lägga fokus på hur de hanterar sitt arbete och mötet med asylsökande.

11. SLUTORD

De asylsökande i vår studie har inte kommit till Sverige för att "fira semester" som många tycks tro; de flesta har kommit av rädsla för att mista sina liv. Flykten hit innebär för dem att lägga hela sitt tidigare liv bakom sig såsom familj, vänner och sina rötter. Dessutom måste de hantera traumatiska upplevelser som var en del av deras tidigare vardag. Då de kommit hit ter sig verkligheten som så, att de kommer från en misär till en annan. Då asylsökningssprocessen i de flesta fall pågår under flera år, finner många asylsökande en svensk partner. Flykten från sina hemländer gör att många inte har möjlighet att kunna bevisa sin identitet, vilket också försvårar eventuell hindersprövning och därmed giftermål. Många av våra respondenter påpekar att barn, av kött och blod, inte är lika mycket värt på Migrationsverkets "kärleksrankningslista" som två underskrifter på ett papper; trots att detta står i FN:s barnkonvention, som menar att ett barn har rätt till båda sina föräldrar. Eftersom bevisbördan ligger hos den som söker asyl består en stor del av vardagsverkligheten av en kamp för att frambringa beviset av sin egen identitet. Dessutom baseras Migrationsverkets uppgifter om asylsökandes hemländer på, att det är säkra länder att sända tillbaka dem till.

Media belyser inte detta ämne tillräckligt och det har lett till få i Sverige är medvetna om att svenska myndigheter bryter mot FN:s barnkonvention. Vi är övertygade om att situationen för dessa människor hade sett annorlunda ut om allmänheten hade haft denna medvetenhet.

Våra respondenter tillåts inte att forma sin vardag och fatta egna beslut för framtiden – det ligger i beslutsfattarnas händer. Det är upp till var och en att älska den man vill, men att *leva tillsammans* är för människor i denna situation, få förunnat. Livet innebär för dessa människor en vardag i tröstlös väntan, en själslig död.

Detta är deras verklighet – *i gränslandet mellan ett ja och ett nej.*

KÄLLFÖRTECKNING

- Arvidsson, A. (1998). *Livet som berättelse*. Lund: Studentlitteratur.
- Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Becker, H. S. (1998). *Tricks of the trade*. Chicago: Press Ltd.
- Bergmark, A & Oscarsson, L. (2000). *Sociala problem*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Björnberg, U. (1980). *Livsformer i en region*. Göteborg: Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet.
- Brante, T, Andersen, H & Korsnes, O. (2001). *Sociologiskt lexikon*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Bryman, A (2001). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Bäck-Wiklund, M & Björnberg, U. (1987). *Vardagslivets organisering i familj och närsamhälle*. Göteborg: Daidalos.
- Bäck-Wiklund, M. & Lindfors, H. (1974). *Lokalsamhället som livsform – idé och verklighet*. Göteborg: Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet.
- Bäck-Wiklund, M. & Lindfors, H. (1990). *Landsbygd, livsform och samhällsförändring*. Göteborg: Daidalos.
- de los Reyes, P. (2001). *Mångfald och differentiering*. Borås: Arbetslivsinstitutet.
- Ehn, B. (1992). *Livet som intervjukonstruktion*. Stockholm: Symposion.
- Eriksson, B. E. & Näsman, E. (1994). *Samhällsvetenskap och vardagserfarenhet*. Stockholm: Liber.
- Fellinger, Å-M. (2002). *Intervjuteknik vid urval*. Lund: Studentlitteratur.
- Giddens, A. (2003). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Harding, J. (2000). *The uninvited*. Finland: WS Bookwell.
- Holme I M & Solvang B K. (1997). *Forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Jakobsen, L. (1999). *Livsform, kön och risk*. Lund: Arkiv.
- Jakobsen, L. & Karlsson J. C. (1993). *Arbete och kärlek*. Lund: Arkiv.
- Johansson, R. (1992). *Vid byråkratins gränser*. Lund: Arkiv.
- Kvale, S. (1992). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundh, C. (2005). *Invandringen till Sverige*. Stockholm: SNS Förlag.
- Merriam, S B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Norström, E. (2004). *I väntan på asyl*. Umeå: Boréa bokförlag.
- Plantin, L. (2001). *Män, familjeliv och föräldraskap*. Umeå: Boréa bokförlag.
- Qviström, D. (2005). *Välgrundad fruktan*. Örebro: Cordia AB.
- Svallfors, S. (1989). *Vem älskar välfärdsstaten?* Lund: Arkiv.
- Svallfors, S. (1996). *Välfärdsstatens moraliska ekonomi*. Umeå: Boréa.
- Sveningsson, M, Lövheim, M. & Bergquist, M. (2003). *Att fånga nätet*. Lund: Studentlitteratur.
- Vestin, S. (2002). *Flyktingboken*. Stockholm: Ordfront.

ELEKTRONISKA KÄLLOR:

- Sevastik, I. (2007). Flyktinggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd. <http://www.farr.se>. [Tillgänglig: 2007-05-15]
- Migrationsverket. (2006). <http://www.migrationsverket.se>. [Tillgänglig: 2007-04-16]
- Statistiska Centralbyrån (2007). <http://www.scb.se/statistik>. [Tillgänglig: 2007-04-17]

RONNEBY
2007-04-23

Hej!

Vår uppsats ska handla om att kartlägga en grupp asylsökandes vardagsliv, upplevelser och känslor i väntan på att få uppehållstillstånd i Sverige.

Vi vill tacka Er båda för att Ni ställer upp på denna "skriftliga intervjun" och bidrar till vårt arbete med vår C-uppsats i sociologi. Ni kommer att tillsammans med övriga par i liknande situation, utgöra empirin i vårt uppsatsarbete. Vi vill fånga samtligas personliga röster och unika sätt att berätta, så ni är välkomna att "skriva av er" så mycket ni bara kan.

Upplysningsvis vill vi informera om er totala anonymitet. Vi kommer att använda oss av figurerade namn, ej uttala hemland och inte heller var i Sverige ni är bosatta eller avslöja någon annan information som kan härledas till er.

För att få en ökad förståelse för "drabbade" människor i denna situation har vårt mål varit att få med infödda svenskars röster, vilket vi tror ytterligare kan bidra till förståelse för dessa frågor.

Era svar kommer *endast* att användas till vårt uppsatsarbete. Vi vore mycket tacksamma om ni ville svara på samtliga av våra frågor men om ni skulle uppleva att ni inte vill svara på någon fråga, har vi overseende med detta. Då uppsatsen är klar kommer era handlingar inte att sparas.

Maila gärna tillbaka era svar till oss så snart ni kan.

Tack än en gång för er medverkan!

Om ni har några frågor kontakta oss gärna!

Karin Lundqvist
karinlundqvist@passagen.se

Marlene Ovesson
marlene.ovesson@passagen.se

INTERVJUGUIDE

BAKGRUND - DÅTID

Den asylsökande svarar på följande frågor:

- 1. Berätta lite kort om ditt liv i ditt hemland.**
Hur bodde du? Vad hade du för sysselsättning? (arbete, ekonomi)
- 2. Hur såg din familjesituation ut där? Hade du syskon/föräldrar? Bor de kvar?**
- 3. Hur länge har du varit i Sverige?**
Under vilken tid var du här?
Varför kom du till Sverige? (konflikter i ditt hemland?)

Paret svarar gemensamt på följande frågor:

- 4. Hur träffades ni? Berätta om ert första möte...**
Hur länge har ni varit tillsammans?
- 5. Hur bor ni? (lägenhet/radhus/villa)**
- 6. Är ni sambo och/eller förlovade, gifta?**
- 7. Har ni gemensamma barn? Hur många? Övriga barn (barn sedan tidigare)?**

NUTID

Den asylsökande svarar:

- 8. Hur ser en vanlig dag ut från det att du stiger upp, tills du lägger dig?**
Berätta...
- 9. Känner du att du har tillräcklig sysselsättning?**
Berätta...

Paret svarar på följande frågor:

- 10. Hur sover du? Bra eller dåligt?**
Om dåligt: Vad har du för tankar?
- 11. Om du skulle beskriva ert liv tillsammans med ord. Vilka skulle du då välja?**
- 12. Om du skulle beskriva er situation just nu med ord. Vilka skulle du då välja?**
- 13. Vilken sysselsättning har du? Hur trivs du med det?**
- 14. Vilken sysselsättning önskar du att du hade?**
- 15. Vad önskar du vore annorlunda i din/er situation nu?**
- 16. Hur upplever du din/er ekonomiska situation?**
Känner du/ni att du/ni får "vrیدا och vända" på varenda krona för att få det att gå ihop?
Vad anser ni om ert sätt att leva/konsumera?
Känner du/ni att du/ni kan köpa allt ni behöver?
Anser du/ni att du/ni har ett "gott" liv?
Finns resurser till nöjen?
När gjorde ni något roligt tillsammans sist?

Den asylsökande svarar:

- 17. Berätta om dina vänner i Sverige?**
Har du/ni mest svenska vänner, eller vänner som är i liknande situation som du/ni?
- 18. Försök att beskriva din partner. Vad är det som är speciellt/bra med X?**

Svensken svarar:

19. Försök med ord beskriva då/om X måste lämna landet?

Den asylsökande svarar:

20. Försök med ord beskriva hur du skulle känna då/om du var tvungen att lämna X och åka tillbaks till ditt hemland?

Paret svarar på följande frågor:

21. Berätta om kontakten med Migrationsverket.

Om du skulle beskriva kontakten med Migrationsverket med ord.

Vilka skulle du då välja?

Hur känner ni er behandlade av Migrationsverket?

Hur löser ni/hanterar ni det?

Vem upplever du ha den största delen av kontakten med Migrationsverket?

Hur önskar ni att personalen skulle bemöta er?

Kände du/ni redan i början av er relation till Migrationsverkets regler?

22. Hur tror ni att man skulle kunna göra väntetiden kortare?

23. Hur länge har ni väntat på att få besked?

24. Var i processen befinner ni er just nu? Berätta...

Hur många gånger har ni överklagat?

Varför tror du/ni att det tar så lång tid för Migrationsverket att fatta beslut?

Varför tror ni att det tar så lång tid för Migrationsverket att fatta beslut i *ert* ärende?

25. Hur påverkas var och en av er av väntetiden?

Har väntetiden fått någon allvarlig konsekvens för ditt välbefinnande/välmående?

Har du tvingats uppsöka hjälp på grund av er oro och/eller ert psykiska hälsotillstånd?

Berätta...

26. Då det gäller ert "fall"... Tror du/ni själva på ett positivt eller negativt besked?

Vad har du för tankar om det? Berätta...

Vilket är värst; upplevs väntan som smärtsam?

Vilket är värst, en väldigt utdragen process eller ett negativt besked om utvisning?

Tycker du själv att asylsökande bör få ett snabbt svar, eller tror du de generellt sett

upplever det jobbigt att de hinner etablera sig (skaffa sig ett liv här) i Sverige för att sedan bli utvisade?

FRAMTIDEN

Paret svarar på följande frågor:

27. Är du rädd för vad som kan hända dig/din partner om han/hon utvisas?

Hur tänker du/ni angående detta? Har du/ni några planer?

Vad tror du händer om du/din partner blir utvisad?

28. Hur ser dina drömmar ut för framtiden gällande både privatliv och arbetsliv?

Hur ser dina visioner/mål ut för framtiden?

Vad vill arbeta med/göra om du får stanna?

29. Om du/din partner får stanna hur tror du/ni ditt liv ser ut om några år?

Om du/din partner får stanna, hur önskar du/ni att ditt/ert liv såg ut om några år?

30. Får ni stöd från släkt, vänner och allmänhet?

Tror du att folk i allmänhet tänker på er/er situation på ett speciellt sätt? Hur?

Varför tror du/ni det? Berätta om någon situation då ni upplevde/trodde detta?